46րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 393 Կ. ՊՈԼԻՍ, 1902 ՅՈՒԼԻՍ 26/8 ՕԳՈՍՏՈՍ ՈՒՐԲԱԹ 3 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 26 ԹԵՄՈՒԶ 1318

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Փ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ՚ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պօղը Ալի Ճամբայ, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԳԻՐ ԵՒ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى و سياسى غزته‌در
اداره‌خانه‌سى: باب‌عالى جاده‌سنده نومرو ٣٨

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	13 Ֆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ 10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈ՛Ի ՄԸ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

ԱՅՈ՛, «ԺԻՄԱ ԱԼ ՀՈՎԱՀԱՐԸ»

ՕՐԻՈՐԴ Ա., Մ.ԻՆ

Չէ՛, նազելի օրիորդ, Նիւթի սովէ բռնուելնուն համար չէ՛ որ, էրիկ մարդիկ կիները մէջտեղ կը դնեն ամէն անգամ, և երբ խնդիրը անոնց վրայ ըլլայ, պլպուլ կը կտրին այս վերջինները, քննադատութեան և խծբծանքի առարկայ մը գտնելով անմիջապէս։

Ընդհակառակը, գոնէ ես իմ մասիս երբե՛ք չեմ ճանչցած ձեր միտքը Ակող այդ պատուհասը, — քանի որ մենք մենք ենք, — և փաղաքշուելիք մէկէ աւելի սիրունութիւններ կը գտնեմ կընոջ վրայ, մազերնուն թելէն մինչև ուր որ կ՚ուզէք, երբ խնդիրը անոր Վէնիւստական ձիրքերը փառաբանելուն վրայ է։

Չեմ գիտեր թէ, էրիկ մարդուն ալ թերութիւններ ունենալը արդարացո՞ւմ մըն է որ, կիները սրբուին իրենց բոլոր այն գէշ կամ աղէկ յատկութիւններէն, որոնց համար քննադատուելնուն՝ այնքան բարկուճայթ սրտմտութիւնով մը կը զայրանաք, էրիկ մարդոց հասցէին կծու լուտանքներ թռցնելով ձեր չըրթունքներէն, որոնց դիմանալու համար կը խոստովանիմ թէ սիրտ պէտք է։

«Անիրաւութիւն, թրմատացած անիրաւութիւն, խղճի խայթ», և դեռ բաներ մը, կը մըմնջէք, առանց վայրկեան մը մտաբերելու թէ մինչև այսօր գնոջ համար ըսուածները արդարացիութեան դրոշմ մը չունի՞ն։ Ինչո՞ւ այսչափ չքմեղանք, օրի՛որդ, ինչո՞ւ եղերքը ելլելու ծեքծեքուն ճիգեր մը, երբ արդէն ջուրին մէջ մտած կը գտնուիք անգամ մը։

Որչափ որ ալ «չփչուին»ի աղաղակս հաւատաքննական կոչ մը թուած ըլլայ ձեզի, սակայն, բարկ մոլեռանդ մը չհամարուելու համար, պիտի ըսեմ ձեզի, օրիորդ, թէ, ձեր գլխուն վրայ պտըտցուած կախեալ պարտէզներուն, համբաւաւոր մրգաստաններուն, — ուր պտուղին և բանջարեղէնին տեսակները եղէգի չափ ճոխ կ՚աճին, և ուրկէ մարդ փորձութիւնը կ՚ունենայ ճաշակելու հատիկ մը, եթէ նոյն իսկ արգիլուած պտուղը ըլլայ ան, — ո և է առարկութիւն չեմ կրնար ունենալ, որքան ատեն որ անոնք ձեր արդուզարդին անխուսափելի կտորը կը կազմեն և զանոնք ձեր գլուխէն վտարելն է որ ճշմարիտ անիրաւութիւն մը պիտի ըլլար, քանի որ զօրաւոր սեռին անդամներէն ապահովաբար և ոչ մէկը պիտի ուզէր սպասուհիի բաց գլուխով տեսնել ձեզ, և մինչև այսօր տակաւին և ոչ մէկը արգիլեց ձեզ՝ չրջազգեստը՝ երբ արդուզարդի անխուսափելի կտոր։

Նոյն բանը նաև հովանոցին համար, որովհետև, նոյնպէս, ձեզմով զբաղողներէն և ոչ մէկը, պիտի ուզէր, անձրևին տակ, ձեզ տեսնել թրջած այն աբօրածին պէս, որուն կատուները վրէժ ունին, և որովհետև, բարեբաղդաբ, տակաւին մինչև այսօր փորձ մը չըրիք տաճարին մէջ հովանոց բանալու, առարկելով թէ, — ո՜հ, կրնայի՛ք ընել ա՛ — պատուհանէն արև կ՚իյնայ երեսնուդ կամ ջահերը զարդարող պրիսմակներուն լոյսը կը խաղտեցնէ աչքերնիդ։

* * *

Գալով հովահարին, չեմ գիտեր թէ ինչու այդ ատրճան կը սրամտիք թատերավայել խրտուիլակի մը արգելքին հանդէպ։

Կարծեմ այնչափ մը բարեպաշտ էք, օրի՛որդ, ընդունելու համար թէ, եկեղեցին սրբավայր մըն է, զայն ճանչցողին համար, ուր պէտք է երկիւղածութիւններուն ամէնէն ահեղովը, բարեպաշտութիւններուն ամէնէն բարձրովը, ակնածաքին ամէնէն խիստովը և պատշաճութիւններուն ամէնէն վայելուչովը մտնել, ուր պէտք է, այո՛, օրիորդ, մի միայն աղօթել, ապաշխարել, ոտքի կենալ, ծունկ չոքիլ, նեղուիլ, տաքնալ, քրտնիլ, մսիլ, և ըլլալ այն ամէն բաները, որոնց եկեղեցին պատճառ կ՚ըլլայ ըլլալու։

Ասոր փոխարէն, ինչ է որ տեղի կ՚ունենայ հոն սակայն։ — Ժամուորները կը մտնեն անոր դուռնէն ներս ճիշդ այն ձևով, ինչ ձևով որ պիտի մտնէին ըզբօսավայրէ մը կամ թատրոնէ մը ներս, կ՚երթան կը փռուին նստարաններու վրայ, — կորուստի մը դժգոհանքը կ՚ունենան եթէ տեղ չգտնեն, իբր թէ յոգնութենէ մը հանգչելու համար գացած ըլլային հոն, — կը կոթնին ամենայն խաղաղութեամբ, ոտքերնին կ՚երկընցնեն, կը փռուին, և երբ կտոր մըն ալ տաքէն նեղանան, կը սկսին փչուիլ։

Ի՞նչպէս, կը հաւնիք դուք ասոնց, օրի՛որդ։

Ու հովահարին իբր արդարացում վառարանը ցոյց կուտաք։

Շիտակը օրինակնիդ անգերազանցելի է, հովահար և վառարան?!։

Ապահովաբար ոչ մէկը իրաւունք պիտի ունենար, խօսքի կաթիլ մը անգամ ընելու, երբ, ինչպէս ձմեռը վառարան կը դրուի եկեղեցիին մթնոլորտը տաքցնելու համար, ամառն ալ, անկիւն մը ventilateur մը հաստատուէր։

Բայց այնքան ատեն որ խնդիրը հովահարին վրայ է, զոր շարժելու համար ձեռքի մը պէտք կայ, և որուն հովթփումը ոչ նուազ ուշադրութիւնը աղօթքէ ուրիշ կողմ կը դարձնէ մարդուն, — եթէ նոյն իսկ խստակեաց պատուելի մը ըլլայ ներկան, — ինչպէ՛ս, օրի՛որդ, կ՚ըմբռնէ՛ք զովացումի այս մեթոդը։

Այդ հաշուով, էրիկ մարդիկ ալ ամէն իրաւունք կ՚ունենան կարծեմ տաքցածնուն պէս, գլխարկնին առնելով կտոր մը փչուելու։

Չէ՞։

Արդ, կ՚աղաչեմ, օրիորդ, երևակայեցէք տեսարանը, երբ տաք օդի մը ատեն, կիներէն ամէնքն ալ փափաքը ունենան հովահարնին վերցնելով, միահամուռ, առանց բացառութեան, — կարելի չէ՞ ասիկա, — չարք չարք փչուելու, երբ միւս կողմէ ալ, էրիկ մարդիկ, գլխարկով թաշկինակով, ձեռքերով, ջանան զովացնել ինքզինքնին, — կարծեմ կ՚ընդունիք թէ անոնք ալ բաւական տաքցող կուրծք մը ունին, — երևակայեցէ՛ք տեսարանը։

Իրաւ է թէ, չունչերու և խնկաբոյր հովերու հաճելի հոսանք մը կը գոյանայ այդպէսով եկեղեցիին մէջ, մէկ կողմէն միւսը, սակայն, ի՛նչպէս, օրիորդ, աղօթելու սիրտ կը մնայ այն ատեն կուրծքերնուդ տակ. մետաքսաւէտ թաշկինակներու, գգլխիչ բուրումներու, և, հարկաւ, օդի զովացուցիչ բայց ցնցող հակահոսանքներու մթնոլորտին մէջ…

Բան մը չէ՞ք ըլլար ան ատեն, օրիորդ…

Համմէ՞…

ԵՆՈՎՔ ԱՃԷՄ

ՆՈՐԵԼՈՒԿ ԿՐՕՆԱԿԱՆՆԵՐԸ

Վերջին օրերուն մէջ Արմաշականներու մասին նախանձախնդիր ոգիէ մը թելադրուած հրատարակութիւնները դժգոհ թողուցեր են կարգ մը ընթերցողները։

Եւ արդարև, ասոնք Արմաշականաց մասին եղած արդար դիտողութիւններուն մէջ վիրաւորուած կը զգան Դպրեվանքին վարիչները։

Թէպէտ այս զգացումը առերևութաբար արդարանալի է, սակայն, եթէ իրաց բնական կարգին հետևինք, սխալ է այդ խորհելակերպը, որովհետև չի բաւեր միայն եկեղեցական լաւ հունտ ցանել, եթէ այդ հունտը չպիտի իյնայ արգասաւոր և այդ հունտէն սպասուած արգասիքը տալու ամէն յատկութեամբ օժտուած հողի մը վրայ։

Հետևաբար ըլլայ Ամեն. Օրմանեան Սրբազան Հայրը, ըլլայ Գերաշնորհ Տէր Եղիշէ Սրբազանը, ասոնք երկուքն ալ պիտի մնան միշտ մեզ համար բարձրաստիճան ԻՏԷԱԼ եկեղեցականներ, հմտալից գլուխներ, ընդարձակ մտքեր, կատարելապէս գիտակից իրենց կոչումին ու պաշտօնին։

Որքա՜ն ուրախ պիտի ըլլար հասարակութիւնը, եթէ այդպիսի գերազանցօրէն անստգիւտ վարպետներու ձեռքէն ելած արտադրութիւնները համապատասխանէին իր եկեղեցական ակընկալութիւններուն, փոխանակ ըլլալու մեծաւ մասամբ մէյմէկ օչէմնոյ տիպարներ անկրօնական գաղափարի այլանդակութեանց։

Այս նորօրինակ կղերներուն իսկութեանն ու արժէքին վրայ ծանրանալ չեմ ուզեր։

Միայն թէ այս առթիւ խօսքս պիտի մասնաւորեմ մեր կարգ մը նորելուկ անհաւատներու վրայ, որոնք ակած են այսօր քիչ շատ մուտ գտնել մեր հասարակութեան մէջ, հասարակութիւն մը որ էականապէս կրօնական է և կրօնասէր. անհաւատութեան այդ Տօնքիչօթները, որոնք այսօր, մակերևոյթային դատողութեամբ մը, կը վերցընեն խորանը, կը քանդեն եկեղեցին, կը ջնջեն զԱստուած, կ՚արտասանեն վերջին բառը կրօնքին, բարեբաղդաբար իրենց խելապատակին մէջ միայն։

Եւ այս անկրօնութեան յանդուգն գաղափարները կը սնուցանեն առանց վերահասու եղած ըլլալու իրենց քարոզած Նէչին։

Պատմութիւնը մեզ կ՚ուսուցանէ որ մարդիկ, աշխարհիս վրայ ինկած օրէն ի վեր, միշտ պաշտամունքի մը զգացումն ու գաղափարը ունեցած են. Թէպէտ այդ պաշտամունքին տարբերութիւնը միշտ տարբերած է ժամանակէ ժամանակ, բայց և այնպէս խնդիրը հոն է որ պաշտամունքի այդ պէտքը բնաւ չէ դադրած գոյութիւն ունենալէ մարդոց մէջ, տեղի տալով այդպէս Կրօնքի գաղափարին, գաղափար մը որ ծլելով խղճին գետնին վրայ, տուած է մարդուն բարոյական ուղղութիւնը։

Ահա՛, կրօնքի այս բնածին զգացումը կամուրջ մը եղած է մարդուս համար տանելու, անցընելու զի՛նքը նիւթական աշխարհէն դէպ ի բարոյական աշխարհը՝ ցուցնել տալով անոր զԱյն որ տնկած է այդ կրօնական զգացումը անոր սրտին մէջ։

Ուստի անհերքելի է թէ մարդիկ ամէն ժամանակի մէջ ապրած են կրօնքով մը. և մենք՝ Հայերս ալ՝ անշուշտ, երբ մարդ ու այդ անխուսափելի հարկէն զերծ մնացած չըլլալով, մենք ալ ունեցեր ենք մեր ուրոյն կրօնքը, և հետևելով կրօնից բարեշրջման գործին, մենք ալ եկած փարած ենք Քրիստոնէական կրօնքին։

Աւելորդ պիտի ըլլար հոս կրկնել այն ամէն բարիքները, զորս մեզ պարգևած է Քրիստոսի կրօնքը։ Այն ճշմարտութիւնը թէ մեր բարոյական և մտաւորական զարգացման մշակները, մեր կրօնական յառաջդիմութեան մեծ սատարները, առաջուց ի վեր, Քրիստոսի պաշտօնեաներն են եղած, Սահակներէն, Մեսրոպներէն, Մեծն-Ներսէսներէն սկսեալ մինչև Շնորհալիները։ Այն ճշմարտութիւնը թէ մեր բոլոր կրթական հաստատութիւնները Քրիստոսի տաճարներուն հոգեպարար հովանիին ներքև ծլեր, ծաղկեր և ուռճացեր են, այն ճշմարտութիւնը թէ, ի մի բան, Քրիստոսի այդ կրօնքը մեր հոգիին պահապանն է եղած, շատ գոհացուցիչ և շատ համոզիչ փորձեր՝ Աստուծոյ մեզ ընծայած բարիքներուն։

Եւ այսօր այդ կրօնքն է որ, Օսմանեան փառապանծ դրօշին ներքև, պահել տուած է մեզ մեր տոհմային բարբառը, որով ապահոված մեր տոհմային եկեղեցին։

Ուստի, մեր կրօնքը մեզի պէտք է ոչ միայն հոգեւորապէս այլ և բարոյապէս, և տեղն է ըսելու որ Եթէ այդ կրօնքը չըլլար իսկ, պէտք էր հնարել, ինչ որ ըսած է մեծ փիլիսոփայ մը Բարձրեալին համար։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆՃԵԱՆ

Մաքրիգիւղ

ՄԱՏԵՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

Գործն. Քերականութիւն արդի Աշխարհաբարի. Գ. Գիրք. Ա. մաս. — Զապէլ Հ. Ասատուր. — Տպ. Յ. Մատթէոսեան 1902 Կ. Պոլիս

Բ.

Տողադարձի կանոնը կարելի էր սահմանել սապէս. «Միավանկ բառերը կարելի չէ բաժնել և մէկ մասը վար առնել. իսկ բազմավանկ բառերուն վանկերը միայն կարելի է վար առնել. վանկը կտրատել ներելի չէ. այսպէս՝ զոր օրինակ՝ «բանաստեղծութիւն» բառը իր վանկերուն բաժնուած տեղերէն կը տողադարձուի. բա-նաս-տեղ-ծու-թիւն»։ Այս միակ կանոնը դրուելէ յետոյ՝ աւելորդ են այլ ևս 121, 122, 124, 128, 129, և 132րդ կանոնները և 130րդ կանոնին առաջին մասը, որոնք նոյն միակ կանոնին անխուսափելի հետևանքներն են և ինքնին կանոն չեն։ Իսկ 126րդ կանոնին ես համամիտ չեմ. լաւագոյն է երկբարբառ պարունակող բառերու համար ալ վերի ընդհ. կանոնը գործադրել և «պատուէր» բառը, զոր օրինակ, տողադարձել պատ-ուէր։ Կանոնները կարելի եղածին չափ պարզութեան և միութեան վերածել ջանալու է. ինչքան բացառութիւններ դրուին, լեզուն ա՛յնքան կը ճապաղի և կը դժուարանայ։

Կախման կէտը, բացի յիշուած պարագաներէն (141), կը գործածուի նաև բառերու կամ նախադասութիւններու մէջտեղ երկար ժամանակ կենալու հարկը ցուցնելու համար, զոր օրինակ՝ հիւանդ կամ շնչասպառ կամ չափազանց յուզուած մարդու մը բերանը դրուած խօսքերուն կամ բառերուն մէջտեղերը։ Երբեմն նոյն իսկ բառի մը մէկ մասը միւսէն կարելի է բաժնել կախման կէտով երբ բառը չափազանց վարանումով կ՚արտասանուի. զոր օրինակ. «կը սի…րիմ»։ Նաև լրացած խօսքի մը վերջն ալ կը դրուին շատ անգամ կախման կէտեր ցոյց տալու համար որ իբր թէ դեռ ուրիշ ըսելիքներ ալ կան բայց կը լռուին և ընթերցողին կը թողուի մակաբերել զանոնք։

«Ա», «ե» և «ո» ձայնաւորներուն բառի մը վերջին վանկին մէջ գտնուած ատեն գրաբարի բարդութեանց մէջ անկորուստ մնալու պարագան (158) - զ. օր. բան-բանասէր, գեր-գերազանց, ժողով-ժողովական են. — չի կրնար համեմատուիլ աշխարհաբարի մէջ «ա» «ե» և «ո» գրերուն սղուելու պարագային հետ որ իր ուրոյն պատճառն ունի. զոր օրինակ՝ «պատառ»ին բարդութիւնը եղած է ի սկզբան «պատառել» և յետոյ՝ «պատռել» որովհետև արդի հայերէնի գաւառաբարբառներուն յատուկ է միջանկեալ վանկին անշեշտ ձայնաւորը կորսնցնել։ «Պատռել»ին պէս «պակսիլ» (=պակասիլ), «կոտրել» (=կոտորել) «աւրել» (=աւերել) աշխարհաբարի յատուկ բարդութիւններ չեն այլ գրաբարի. միայն թէ աշխարհաբարի մէջ ատոնք իրենց միջանկեալ վանկին ձայնաւորը տուժած են, և եթէ «բանասէր», «գերազանց»ի պէս բառեր ալ արդի լեզուն պահած ըլլար, նորէն «բան» և «գեր» բառերուն «ա» և «ե»ը չէին որ պիտի կորսուէին, այլ միջանկեալ ձայնաւորները որով պիտի ըլլային «բանսէր» (ո՛չ թէ բնասէր) և «գերզանց» (ո՛չ թէ գրազանց) ինչպէս որ իբրև գրաբարի յատուկ յիշուած «սովորոյթ» բառը ժողովուրդը պահած է «սովրութ» ձևով։ Իսկ «ժողովական» բառը ժողովրդեան լեզուին մէջ երկու ձայնաւոր մէկէն պիտի կորսնցնէր և ըլլար «ժողվըկան», ինչպէս նմանօրինակ «քաղաքացի» բառը եղած է «քաղքըցի»։ Միջանկեալ ձայնաւորներու սղման և ամփոփման երևոյթը շատ հին է մեր լեզուին մէջ բայց գրաբարի մէջ շատ հազուադէպ է մինչդեռ արդի գաւառաբարբառներուն մէջ տիրող դարձած է։ Այս միևնոյն պատճառով կը բացատրուին 174րդ կանոնին բացառութիւնները. «կիսկատար». «գիտնալ», «գիրնալ», «կրծկալ», ևայլն, ևայլն հին «կիսակատար», «գիտենալ», «գիրանալ», «կրծակալ» ձևերէն ամփոփուած են, և գրաբարի օրերէն ի վեր ծանօթ «ջրհոր», «տնտես» են բառեր աւելի հին ժամանակներու մէջ կորսնցուցած են իրենց «ա»երը։ Իսկ «սրտմաշուք» բառը շատ տեղեր «սիրտմաշուք» ձևով կը գործածեն յիշեալ կանոնին համաձայն։

Բայերու բարդութիւնները բնականաբար իրենց արմատով կը կազմուին առ հասարակ, ուստի «տեսնել», «դընել» և «տալ» բայերուն համար եղած մասնաւոր յիշատակութիւնը տեղի չունի (176) և ենթադրել կու տայ թէ ուրիշ բայերու բարդութիւնները տարբեր ճամբով կը կազմուին։

Բարդ բառեր կրնան կազմուիլ նաև աներևոյթ և անցեալ դերբայ գոյականի հետ միանալով ինչ որ յիշուած չէ (177) զոր օրինակ «վառելափայտ»,

---

15

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՀՈԳԵԶԱՒԱԿԸ

(Պոլսահայ Կեանքէ)

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ե.

Այս ամենուն հետ, սահմանափակ կեանք մը։ Տխո՜ւր, օ՜հ, և անողոք՝ մահացու հիւանդութեան մը պէս։ Խմբագի՜ր։ Վահրամ կը մտածէր։ Եւ մտքին առջև փայլակի սլացքով կուգային կանգ առնել միւս երեք անժառանգներն ալ՝ ճակատագրօրէն եղբայրակցած ու տրտում. — գրագիրը, ուսուցիչը և… այս կէս — դերասաններուն քով, բեմին մարդը, բո՛ւն դերասանը…։

Այն ատեն, դառնութիւն մը կը կաթէր երիտասարդին սրտին մէջ։ Այն ամուլ մաքառումները, գրկանքի կեանքի այն պայքարները զորս կը մղէին այս մտքի աշխատաւորներէն ոմանք, պարտութեամբ կը վերջանային։ Նիւթական միջոցներու անբաւականութիւնը, ունայն սիրաշահումները, խոստումներու խաբէութիւնը, երկար յոյսերու ցնդումը վհատումներ կը դնէին անոնց՝ սպասումէ տժգունած հոգիին մէջ։ Եւ այդ յուսախաբութեան կը յաջորդէին անա՛նկ անխուսափելիութիւններ որոնք գոհացուցիչ չէին կրնար ըլլալ բնականաբար. — խմբագիրը կը դառնանար. գրագիրը կը սղոսկէր, ուսուցիչը կը քծնէր և դերասանը… պանիր հացին անգա՛մ հոգի կուտար…

Մինակ ճշմարիտ դե՞րը՝ որուն մէջ հայ դերասանը անվիճելիօրէն փայլած է…։

Զ.

Ս. Ծննդեան տօնին առտուն, Թաղին Ս. Յովհաննէս եկեղեցին հազիւ կը բաւէր հոծ բազմութեան այն հաւատացեալներուն որոնք փութացած էին հոն՝ Աստուածորդին փառաբանող վեհաշուք ու հանդիսաւոր երգեցողութեանց ունկնդրելու համար։ Անոնք որ տաղաւար օրերու հայ եկեղեցին դիմած են ու հոդ մինչև ժամերգութեանց վերջը մնացած, գիտեն թէ ի՛նչ յուզիչ ու սրտապնդող բան մը ունին մեծ տօներու աղօթքները։ Բայց ո՞վ պիտի չզարմանար սկեպտիկի մը պէս, — դառն, կծու զարմանքով մը, — եթէ վայրկեան մը մտածէր թէ հայ եկեղեցին արդեօք մինակ տօնական օրերո՞ւն հըրապոյր կ՚ունենայ այնքան, երբ ուրիշ ատեն, պարզ կիրակիներուն, ժողովուրդին մեծագոյն մասը սրճարանները կ՚ողողէ, մոռնալով իր եկեղեցին…

Հնաւանդ սովորութեան մը համեմատ, քահանայ թէ դպիր՝ թուով աճեր, բազմացեր էին այդ առտուն՝ ժողովուրդին հետ։ Խորանին չուրջը կ՚երևէր տէր Մուշեղ քահանան որ ջոջերու կողմէ յատկապէս այդ օրը հրաւիրուած էր պատարագիչ սրբազանին հետ։ Դպիրներու աշխարհին մէջ Լևոն իր առաջին մուտքը կ՚ունենար։ Իսկ բարեպաշտներու յատկացուած նստարաններուն Ա. կարգերուն վրայ կը նշմարուէր Մարգար էֆ.ն, շրջապատուած քանի մը բարեկամներէ որոնց քմահաճոյքը գոհացնելու պաշտօնը — ինչպէս մոմերնին չակել, ժամկոչը կանչել, այս ինչ դպիրին՝ նորէն երգել տալ ևն — Գրիգոր աղան և Պ. Սիմոն կը բաժնէին մէջերնին,

Վեհիմաստ «Խորհուրդ մեծ և սքանչելի»ն կը դաշներգուէր քաղցրաձայն դպիրներէն։ Ի՞նչ անկեղծ ու հոգեզմայլ փառաբանում որ հաւատացեալներուն սիրտը անօրինակ յուզումով մը կը համակէր. Մերթ, ձայնաւորներուն մեներգին ատեն, ժողովուրդը՝ ցնցող ու խորաթափանց ձայնի մը կը հանդիպէր ու կ՚զմայլէր. Լևոնին ձա՛յնը որ այնքան փափուկ հոգիներ վրդովեր էր այն առտուն…

Ու ջոջերը, այդ պահուն, աղու պէս հետաքրքիր և ձայնական երաժշտութեան բուռն սիրահարի ձգտումով մը՝ դէպի այդ ձայնը, դէպի այդ ձայնին տէրը կ՚ուղղէին իրենց հաւաքական նայուածքը… — ո՞վ էր ան, ո՞ւսկից կուգար։ Ու մինակ Մարգար էֆէնտին էր որ յօժարութեամբ պիտի պատասխանէր այս բոլոր հարցումներուն եթէ …չլսելու զարկած չըլլար։

Երբ ժամերգութիւնը աւարտեցաւ և սրբազանը աջհամբոյրի տաղտուկէն ազատած իր խուցը առաջնորդուեցաւ, Մարգար էֆէնտին դուրս ելաւ բանկալէն ուր վայրկեան մը կանգ առեր էր անցքը դիտելու և պաշարուած մէկ երկու բարեկամ անձերէ ու խումբ մը հացկատակներէ, սկսաւ ծանրաքայլ երթալ։ Բայց ահա նոյն պահուն հեւ ի հեւ ու շնչասպառ հասաւ տէր Մուշեղ քահանան ընկերակցութեամբ Գրիգոր աղային և Լևոնին որ փութաց՝ նախապէս իրեն տրուած պատուէրի մը համաձայն՝ ձեռքը համբուրել Մարգար էֆ.ին որ հպարտ գոհունակութեամբ զեղուն,

— Ապրի՛ս տղաս, անունդ ի՞նչ է, հարցուց.

— Լևոն Ասեղեան…

— Համմէ՞…

— Լևոն Ասեղեան, կրկնեց պատանին, թեթև մը շիկնելով…

— Բէք աղէկ. ո՞ր դպրոցը կ՚երթաս նայիմ.

— Կեդրոնական վարժարանը կ՚երթայի, բայց քանի մը ամիսէ ի վեր ալ չեմ երթար…

— Ինչո՞ւ…

— …

— Հոգ չէ՛. հասկցայ. բան մը կ՚ընենք։

Ու տէր Մուշեղ քահանային ականջէն բաներ մը փսփսալով Մարգար էֆ.ն զատուեցաւ անոնցմէ և իր տան ճամբան բռնեց, հացկատակները ետին ձգած։

Թէ հարուստ աղային ինչպէս այս բարեսիրիկ գաղափարը ունեցեր էր, արդէն դիւրին է հասկնալ։ Իր ճկուն գործակատարը՝ պարոն Սիմոն այն օրը գացեր ամէն բան պատմեր էր իր տիրոջ։ Անդին, սովորական զուգադիպութեամբ մը, տէր Մուշեղ քահանան և Գրիգոր աղան համաձայներ էին Լևոնը Մարգար էֆ.ին ներկայացնել, անոր ապագան բարելաւելու դիտումով։ Այսպէս, երեք կողմէ միևնոյն դիմումը կրկնուելով գործը հաւանական յաջողութեան ճամբուն մէջ մտած կ՚ըլլար։ Մնաց որ Լևոն իր ձայնին քաղցրութեան և հաճելի վարմունքին շնորհիւ արդէն գոհացուցիչ տպաւորութիւն մը թողուցեր էր։

(Շարունակելի)

«վարելահող», «խօսելավարժութիւն», «չիջելափառ» (=չիջեալափառ), «մեռելատիպ (=մեռեալատիպ) ևն։ Անեբեւոյթով կազմուած բառերը աշխարհաբառի յատուկ գիւտեր են և հետըզհետէ ընդհանրանալու վրայ. մոռցուած չեն անշուշտ «գրելակերպ», «խորհելակերպ» ևն բառերը որոնք երբեմն ա՛յնքան քննադատուեցան։

Նախադիր մասնիկներու կարգին մէջ (185) մոռցուած է ուրիշ «համ» մասնիկ մը «ամէն» նշանակութեամբ որով ածանցուած են «համասփիւռ», «համազգային», «համայն», «համօրէն» և այլն։

«Եակ» և «ային» իբրեւ ուրոյն մասնիկներ յիշուած են (194 և 196) բայց ատոնց բուն մասնիկներն են «ակ» և «ին»։ Եթէ «որդի», «ալի» են կ'ըլլան «որդեակ» (=որդի-ակ), «ալեակ» (=ալի-ակ), հոս «ե» կը ներկայացնէ այդ բառերուն վերջի «ի» ձայնաւորը որ «ա»էն առաջ ընդհանրապէս «ե» ի կը դառնայ։ Կայ սակայն քանի մը նոր բառ ուր «եակ» ամբողջական մասնիկ է. զոր օրինակ «քառեակ» են։ Իսկ «ային» են սկիզբի «ա»ը յօդակապ է և յաջորդ «յ»՝ յենարան hiatusը արգիլելու համար։

ՅՈՎՀ. ԳԱՋԱՆՃԵԱՆ

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

Մ. ՇԹԱՅՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

Լոնտոնէն օգոստոս 2 թուականաւ կը հեռագրեն. — Այս առաւօտ փոխ-նախագահ Շթայն, իր կնոջը և իր պարագաներուն հետ Սաուտէմբթըն հասաւ, Իւնիօն Քէսըլ ընկերութեան «Քարիզպրուք-Քէսըլ» շոգենաւով։

Մ. Վէսսէլս և Ֆիշէր, պօէր պատգամաւորները, ինչպէս նաեւ ուրիշ բարեկամներ, որոնք դիմաւորելու եկած էին, Մ. Շթայնը անկողնոյ մէջ գտան. Մ. Շթայն կապոյտ ակնոց դրած էր աչքերուն պաշտպանութեանը համար, և շատ հիւանդ կ'երեւար։ Մ. Ֆիշէրի միջոցաւ յայտնեց որ մամուլի ներկայացուցիչներէն և ոչ մէկը կրնայ ընդունիլ, որովհետեւ այնչափ հանգիստ չզգար ինքզինքը, և բժիշկը արգիլած է իրեն խօսիլ, է բաց առեալ ստիպողական պարագաներու մէջ։

Կը բաղձար որ ամէն մարդ գիտնայ թէ ինք ո՛րչափ երախտապարտ կը զգայ շոգենաւին եզերքը իրեն եղած բոլոր պատուասիրութիւններուն համար։

Տիկին Շթայն յայտնեց որ իր ամուսինը հանգիստ էր ամէն կերպով, բայց բազուկները և ծունկերը ջլատուած ըլլալով տակաւին չէր կրնար ոտքի ելլել։

Տօքթ. Բոնձմա, հոլանտական դարմանարանի խնամակալութեան գլխաւոր պաշտօնատարներէն մին, որ ուրիշ բժիշկի մը և հինգ վիրադարմաններու հետ, Մ. Շթայնը կը խնամէ, ըսաւ որ իր հիւանդը ջիղերու ուժասպառութենէ բռնուած է։

Այս պարագան բաւական մտատանջութիւն կը պատճառէ իրեն, ըստ որում իր բժշկական ասպարէզին մէջ դեռ չէ պատահած նմանօրինակ դէպքի. նաեւ ըսաւ որ Մ. Շթայն Քրիւկէրստորբի մէջ աւելի գէշ վիճակ ունէր, իսկ իր վիճակը հետզհետէ բարւոքուած է հիմա։

Եթէ իրեն հարցնեն թէ Մ. Շթայն իրօք ծանրապէս հիւանդ է, կը պատասխանէ ուսերու իմաստալից շարժումով մը, կը յայտարարէ թէ չի կըրնար ըսել որ անոր հիւանդութիւնը յառաջ եկած է պատերազմի միջոցին կրած տառապանքներէն։

Մ. Շթայնը Սաուտէմբթըն հասած հոլանտական «Պաթավիէ» շոգենաւով Հոլանտա տանելու մասին, Տօքթոր Բոնձմա դիտել կուտայ թէ ժողովուրդին թշնամանք մը ընելու դիտաւորութիւն չկայ ատոր մէջ, ինչպէս կը գուշակէին։

Մ. Շթայն արդէն չպիտի կրնայ կրել մինչեւ Լոնտոն ճամբորդութեան մը յոգնութիւնը, այնպէս որ նաեւ մը կը փնտռուի զայն հոլանտական նաւահանգիստ մը փոխադրելու համար, ուրկէ դարմանարանի կառք մը զայն առաջնորդէ բնակելիք ամարանոցը։

Լոնտոնի երկաթուղիին վակօն-սալօն մը աւելցուեցաւ, որպէս զի երբ հիւանդը վերստանայ իր ուժերը, կարող ըլլայ ճամբորդելու. կէս օրէն մէկ երկու ժամ վերջ, հոլանտական «Պաթավիէ» նաւը եկաւ քարափին մօտ. նաւազները պատգարակ մը բերելով, Մ. Շթայնը բերող նաւուն եզերքը ելան և զայն փոխադրեցին հոլանտական նաւուն վրայ, Մ. Վէսսէլս և Ֆիշէր «Պաթավիէ»ն նստան, որ Հոլանտա մեկնեցաւ։

Մ. Շթայն Հոլանտայի նաւարանը պիտի ելլէ, մասնաւոր քարափի մը վրայ. հոնկէց Տքթ. Լէյտս զինք պիտի առաջնորդէ Շըվէնինկէն, ուր շատ պարզ յարկ մը պատրաստուած է իրեն։ Մ. Քրիւկէր Ութրէխթէն երկուշաբթի պիտի գայ զինք տեսնելու. 1900ի աշունին, Մ. Քրիւկէրի Եւրոպա մեկնելէն ի վեր, իրենց առաջին հանդիպումը պիտի ըլլայ ասիկա։ Այս տեսակցութիւնը շատ կարեւորութիւն ունեցող հանգամանք մը պիտի առնէ այս երկու վերջին տարիներու ահռելի դէպքերէն վերջ։

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ՆԻՇԵՐ

Մ. Շթայն ծնած է 1867 հոկտեմբեր 2ին Վենպուրկի մէջ. հիմա 44 տարեկան է, իր հայրը սայլագործ էր մի եւնոյն ժամանակ ագարակապան։

Մայրը, հանրածանօթ Պօէր գլխաւորի Վէսէլսի աղջիկն էր

Մ. Շթայն իր ուսումը առած է, Պլէօմֆօնթայնի քօլէժին մէջ, որ Հարաւային Աֆրիկէի ամէնէն նշանաւոր դպրոցական հաստատութիւններէն մին է։ Դպրոցի շրջանէն վերջ, քանի մը տարի հօրը քով աշխատեցաւ։ Այս միջոցին, մարաջախտ մը օր մը խանութ գալով անոր խելացիութեանը վրայ հիացաւ, և անանկ եղաւ որ 19 տարեկան հասակին մէջ Շթայն Անգլիա և Հոլանտա տարուեցաւ ծինէնգիտութիւն ուսանելու։

Այս երկու երկիրներու մէջ, վեց տարի կեցաւ, մինչեւ 1882, թուական մը որ ատեն փաստաբան ըլլալով Հարաւային Աֆրիկէ մեկնեցաւ. իր վերադարձին. վեց տարի բաւական յաջողութեամբ դատավարութիւն բրաւ։ Այն ատեն տէրութեան ընդհ. փոխանորդ կարգուեցաւ և 32 տարեկանին մէջ դատարանի անդամ և յետոյ Օրանժի պետութեան նախագահ անուանուեցաւ, երկրին ժողովուրդին մեծամասնութեան հաւանութեամբ։

Մ. ՇԹԱՅՆ ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ՄԷՋ

Լահէէ 3 օգոստոս թուականաւ կը հեռագրեն.—Մ. Շթայն ընկերակցութեամբ Մ. Ֆիշէրի և Մ. Վէսէլսի այս առաւօտ ժամը 9ին հասաւ Հօք-Վան-Հոլանտ. Մ. Քրիւկէրի կողմէ Մ. Վօլմարանս բարիգալուստ մաղթեց և յանձնեց անոր մէկ գիրը որով Մ. Շթայնը առողջացած տեսնելու փափաքը կը յայտնէր։

Մ. Շթայն ճամբորդութեան յոգնութիւնները կրելու ի վիճակի ըլլալով, կառքով Շէվէնինկէն գնաց. կէս օրին հասաւ Նօւմա քաղաքը. իր բարեկամները զինք փոխադրեցին մինչեւ իր սենեակը, և իսկոյն քնացաւ։

Բաւական թուով ունկնդրութիւններ Մ. Շթայնի հասնելուն կը սպասէին, բայց այս վերջնոյն փափաքին համեմատ, և ոչ մէկ պատիւ. տեղի ունեցաւ։

Տիկին Շթայն և ընտանիքի միւս անդամները ժամ մը ուշ հասան, Պօէրներու ընկերութիւնը փոխ-նախագահին ծաղկեկողով մը և բարի գալստեան գիր մը ղրկեց։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Քիլ 2 օգոստոս. — Կայսրը երկուշաբթի օր «Հօհէնցօլէրն» պիտի նստի Ռըվալ երթալու համար, հետեւորդներն են Էվլէնպուրկի կոմսը, զօրավար Բլէսէն, նաւապետ Սշէտոմ և Կըրօմ, և վիրաբոյժ մը։

Նորին վեհափառութեան, Բէթերսպուրկի մէջ կ'ընկերանան կառավարութեան դիւանապետը, պատերազմական նախարարը, ծովային նախարարը և գերման զինուորական կցորդներ։

Ռուսիոյ Ֆրէտէրիկ Հանրի իշխանը նաեւ պիտի երթայ Ռըվալ «Հօհէնձօլէրն» զբօսանաւով։

ԷՏՈՒԱՐՏ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ԹԸՌՈՒՍԻ ՄԷՋ

Լոնտոնէն 2 օգոստոս թուականաւ կը գրեն թէ ութը օրուան մէջ տեղի պիտի ունենայ այնքան ամիսէ ի վեր յետաձգուած օծման արարողութիւնը։ Քօուէս առնուած լուրերը կը տեղեկացնեն թէ թագաւորին առողջական վիճակը հետզհետէ բարւոքման վիճակի մէջ է։

Առաջ որոշուած էր որ Ն. Վեհափառութիւնը թագադրութեան օրը Լոնտրա երթայ, սակայն այսօր պաշտօնապէս կ'իմացուի որ թագաւորը յառաջիկայ շաբթու մէջ պիտի երթայ չորեքշաբթի կամ հինգշաբթի, ճիշդ օրը յայտնի չէ։

Լոնտրայի փողոցներու տեսարանին մէջ ի՛նչ տարբերութիւն, այսօրուան և յառաջիկայ շաբթուան մէջ. շարժում զուարթութիւն չկայ։

Լոնտրա իր ամառնային երեւոյթը ունի, սովորական ոգեւորութիւնը կը պակսի փողոցներու մէջ։ Անոր համար է որ ամենուն բերանն է բրիտանական կառավարութեան վեհապետին թագադրութեան հանդէսը։

Ուէսթմինսթէրի աբբայարանին մէջ հանդէսը միայն մէկ ու կէս ժամ պիտի տեւէ։

Լրագիրները քիչ տեղ կը նուիրեն այնչափ խօսուած այս խնդրոյն վրայ և կը յուսան որ հանդարտութեամբ ամէն բան պիտի վերջանայ։

Փոխանակ գրեթէ համազգային իբրաւունքի դէպք մը ըլլալու, աւելի մըտերմական հանդէս մը պիտի ըլլայ, որովհետեւ Ն. Վեհափառութիւնք իրենց շուրջը պիտի ունենան մի միայն ընտանիքին անդամները։

Հանդէսին ներկայ գտնուող սակաւաթիւ իշխաններէն մին է Բրուսիոյ Հանրի իշխանը։ Պանդոկները շատ ընդարձակ գործ մը չպիտի կրնան ընել, ինչպէս նաեւ վաճառականութիւնը այս հանդէսէն մեծ օգտակարութիւն մը չպասէր։

ԱԼՖՈՆՍ ԺԳ.

Մինչդեռ Սպանիոյ մայր թագուհին Աւստրիա կ'ուղեւորի, Ալֆոնս ԺԳ. թագաւորն ալ սկսած է իր այցելութիւնները սպանիական քաղաքներուն, իր երկրին ժողովուրդին բարքերուն հմտանալու համար։ Կիժօնի մէջ, ուր գացած է Օստուրիոս իշխանին և իշխանուհիին հետ, խանդավառ ընդունելութեան մը արժանացած է թագաւորը։ Գոնէ այսպէս կը նկարագրեն թագաւորին ճամբորդութեան նկատմամբ առնուած հեռագիրները։ Ֆրանսական թերթերուն գրածին համեմատ, սպանիական կարեւոր լրագիր մը դիտել կուտայ թէ հանրապետականները, ընկերվարականները միաձայնութեամբ համաձայնած են իրենց յարգանքը մատուցանելու Ալֆոնս ԺԳ.ին։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Պէրլինի խորհրդարանը որոշած ըլլալ կը թուի տեղի ճամբ ըլլալ համագերմանացման տարածման Աւստրիոյ մէջ։ Այսպէս, գերմանական թերթ մը հետեւեալ խիստ շահեկան տեղեկութիւնները կուտայ գերմանական քաղաքներու մէջ գտնուող չեխերուն կացութեանը նկատմամբ։ Ամէն անգամ որ չեխերը կը պատրաստուին գեղարուեստական հաւաքոյթ մը գումարելու, կամ հանդէս մը սարքելու, կամ նուագահանդէս մը տալու, գերմանացիները անմիջապէս կ'աճապարեն յայտարարելու որ, իրենք ալ նոյն օրը, նոյն ժամուն, նմանօրինակ պատրաստութիւն մը ունին։

Ասով միւսները ետ կը կենան իրենց այդ հանդիսական պատրաստութիւններէն։ Լօյիցի մէջ, ուր բնակչութեան մեծամասնութիւնը գրեթէ երկու երրորդ մասը չեխեր են. չեխական խումբերը արտօնութիւն խնդրած և ստացած ալ էին ընդհանրական հանդէս մը սարքելու։ Ասոր վրայ անմիջապէս գերմանացիք յայտարարեցին թէ, նոյն օրը տեղի պիտի ունենայ գերմանական հանդէս մը, որով ետ մնաց առաջիններուն կազմակերպութիւնը։ Ասոր հակառակ, գերմանացիք կազմակերպեցին աղմկալից հանդիսաւորութիւն մը, փողոցներուն մէջ. մինչ չեխերը քաղաքին մէկ թաղին մէջ խճողուած էին ու չէին կրնար հանդէսը կատարել։

ԲԱՆԱՄԱՅԻ ՋՐԱՆՑՔԸ

Լոնտոնէն օգոստոս 3 թուականաւ կը հեռագրեն.—Այնչափ ոգեւորութիւն ցոյց չի տրուիր Անգլիոյ մէջ, Բանամայի ջրանցքին փոխանցման մասին։ Նոյն իսկ այնպէս կարծուեցաւ թէ անգլիական կառավարութիւնը իր ամբողջ ազդեցութիւնը ի գործ դրած է փոխանցումը արգիլելու համար։

Բայց ճիշդ իրողութիւնը այն է որ անգլիական վաճառականութիւնը բաւական լուրջ մտահոգութիւններ կը պատճառէ։ Անհաւասիկ, այս մասին «Օպսէրվէր»ի գրածը.

«Մեզի համար կարեւոր եղող խնդիրը, Բանամայի ջրանցքին բացուելէն մեր վաճառականութեան վրայ յառաջ եկած արդիւնքն է։ Անգամ մը որ այս նշանաւոր գործը վերջանայ շատ բան պիտի կրնայ ընել ան՝ ընդհ. վաճառականութեան և ամերիկեան նաւարկութեան զարգացման, թոյլ տալով Մ. Նահանգներուն որպէս զի համագրաւէ ամբողջ Խաղաղականի վաճառականութիւնը։

Ապագային մէջ, դիւրին է գուշակել թէ անոնց ձեռքը միայն պիտի ըլլայ Հարաւային Ամերիկայի արեւելեան կողմի վաճառականութիւնը, Եւրոպան դուրս ձգելով. ճարտնական ճարտարագործութեան յատուկ բոմպակի ամենէն պզտիկ հակերը անգամ, ճշմարտանմանօրէն պիտի հայթայթուին ամերիկեան միութեան հարաւային պետութիւններէն։

Տարակուսելու հարկ չկայ թէ Բանամայի ջրանցքը որքան պիտի կարճեցնէ հեռաւորութիւնները, ապագային քիչ օրէն նպաստաւոր պիտի ներկայանայ վաճառականութեան համար երբ ջրանցքին աշխատութիւնները վերջանան։

Ատլանտեանի կողմը հաստատուած Հիւսիսային Ամերիկայի նաւահանգիստները, 500 մղոնէ աւելի մօտեցած պիտի ըլլան Չինաստանի, Ֆօրէզայի, Ճաբոնի հիւսիսային նաւահանգիստներուն, 1100 մղոն Հարաւային Ամերիկայի արեւմտեան կողմի նաւահանգիստներուն 100 մղոն Մէլպուռնի և 1300 մղոն Նոր Զէլանտի։ Բանամայի ջրանցքէն անգլիական նաւարկութեան ունեցած շահերը անորոշ էին, մինչդեռ նախընթաց թուականները կը ցուցնեն թէ որքան առաւելութիւն պիտի ունենան ամերիկեան վաճառականները և գործարանատէրերը, երբ Միացեալ Նահանգները աւելցունէին իրենց վաճառանական նաւերը։»

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Իտալիոյ կէս-պաշտօնական լրագիրները կը ծանուցանեն թէ, անցեալ օր, Հռոմի արտաքին պաշտօնարանին մէջ խորհրդակցութիւն մը ունեցեր են նախարարապետ Մ. Ծանարտէլլի, արտաքին գործոց նախարար Մ. Բրինէթի և Պէրլինի իտալական դեսպան Լանձա կոմսը։ Այդ խորհրդակցութեան մէջ նկատողութեան առնուեր և որոշուեր է Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին Պէրլին կատարելիք ուղեւորութեան ծրագիրը։ Իտալիոյ թագաւորը չորս օր պիտի մնայ Գերմանիոյ մայրաքաղաքը ուրիշ բան է, եթէ Վիլհէլմ կայսրը իր հիւրը հրաւիրէ այցելել Քիլի նաւարանը և ներկայ գտնուիլ գերման նաւատորմին ռազմափորձերուն։ Թէմբլհօվի մէջ զօրահանդէս մը պիտի կատարուի, որուն ներկայ պիտի ըլլան Գերմանիոյ կայսերական անձնապահ զօրագունդերը և Պրանտէպուրկի ու Մակտէպուրկի զօրաբանակները։ Պաշտօնական հացկերոյթները Բոցտամի ղըղեակին մէջ տեղի պիտի ունենան և Քիլ այցելելու առթիւ ալ իտալական «Լիկուրիա» զրահաւորին մէջ։ Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորը սեպտեմբեր 4ին կամ 5ին Իտալիա պիտի դառնայ։ Շատ հաւանական է որ Իտալիոյ թագաւորը վերադարձին, երբ Պալէն անցնի, Զուիցերիոյ նախագահը և դաշնակցային խորհուրդը ողջունէն զայն։

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Եւրոպական լրագիրներէ մէկ քանին և մանաւանդ Պէրլինի ու Վիէննայի առաջնակարգ թերթերը քաղաքական ամենամեծ կարեւորութիւն մը կ'ընծայեն Ռումանիոյ թագաւորին կողմէ Իշլի մէջ Աւստրիոյ կայսեր տրըուած այցելութեան։ «Նացիօնալ Զայթունկ» սապէս կ'ըսէ.—«Գերմանիոյ մէջ, երկար ատենէ ի վեր, Քարոլ թագաւորը ջերմ կուսակից մը կը նկատուի Երրեակ Զինակցութեան խաղաղասէր քաղաքականութեանը, քաղաքականութիւն մը որ իր օգտակարութիւնը և առաւելութիւնները ցոյց տուաւ՝ կեդրոնական Եւրոպայի պետութեանց քաղաքական յարաբերութեանց ամրապնդումովը։ Ուստի Ռումանիոյ թագաւորին կողմէ Աւստրիոյ կայսեր տրուած այցելութիւնը Գերմանիոյ մէջ ալ բուռն և համակիր շահագրգռում մը առաջ կը բերէ։»

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌԷՎԱԼ, 6 օգոստոս. — «Հօհէնձօլէրն» զբօսանաւը, ուր կը գտնուի Գերմանիոյ կայսրը, առտուան ժամ 8½ին տեսնուեցաւ Ռէվալի բացերը։ Ռուսիոյ կայսրը, «Շթանտարտ» զբօսանաւով, դիմաւորելու գնաց, և իր զբօսանաւը հրաւիրեց Վիլհէլմ Բ.ը։ Գերմանիոյ կայսրը անմիջապէս պատասխանեց այդ հրաւէրին և գնաց «Շթանտարտ» զբօսանաւը, ուր խիստ սիրալիր կերպով ընդունուեցաւ Ցարին կողմէ։ Երկու վեհապետները քանի մը անգամ զիրար ողջագուրեցին։ «Շթանտարտ» յետոյ մօտեցաւ ռուս նաւատորմին որուն նաւազները «հուրրա՛» գոչեցին Վիլհէլմ կայսեր համար։ Գերմանիոյ կայսրը, իւրաքանչիւր մարտանաւի առջեւէ անցած ատեն, շնորհակալութիւն յայտնեց։ Ապա Ռուսիոյ կայսրը, ռուս նաւազներուն «հուրրա՛»ներուն մէջտեղը, և Ալեքսիս մեծ դուքսին հետ, «Հօհէնձօլէրն» զբօսանաւը երթալով, փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Վիլհէլմ կայսեր. հոն շատ սիրալիր ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ։ Յետոյ երկու վեհապետները միասին այցելեցին քանի մը ռուս մարտանաւեր։

—«Շթանտարտ» զբօսանաւին մէջ Գերմանիոյ կայսեր ի պատիւ տրուած սեղանին ատեն Վիլհէլմ Բ. իր գաւաթը բաղխեց Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Լամստորֆի կոմսին գաւաթին, Ցարն ալ միեւնոյնը բրաւ Գերմանիոյ նախարարապետ ֆոն Պիւլով կոմսին և Էօյլէնպուրկի կոմսին հետ։ Երկու վեհապետները, իրիկուան, ծովակալին նաւէն դիտեցին ռուս նաւատորմին մարզանքները։

ՊԱՏ ԿԱՇԹԱՅՆ.—Ռումանիոյ թագաւորը ինքզինքը դարմանելու համար, այս իրիկուն հոս հասաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ թագաւորը ու թագուհին, այս իրիկուն, Վիքթօրիա կայարանը ժամանեցին։ Էտուարտ Է.ի քալուածքը թեթեւ է, բայց այնքան դիւրաշարժ չէ։ Ընդհանուր ընթացքը լաւ տպաւորութիւն մը գործեց։ Թագաւորը ու թագուհին բաց կառքով Պըքինկէմի պալատը գացին։ Ժողովրդեան ստուար բազմութիւն մը համակրական ջերմ արտայայտութիւններ ըրաւ։

—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ արտաքին գործոց խորհրդական Լորտ Քրանպորն յայտարարեց թէ Եւրոպայի մէջ Անգլիոյ դիրքը հաստատուն է, թէ Անգլիա բարեկամական յարաբերութիւններ կը տածէ ամենուն հետ և թէ աշխարհի ամէն կողմերը դաշնակիցներ ունի։

—Էտուարտ թագաւորը, այսօր, Լոնտոն ժամանեց։ Առողջական վիճակը շատ գոհացուցիչ կ'երեւայ։

ԻՇԼ.— Ռումանիոյ թագաւորը, այսօր, Իշլէն ճամբայ ելաւ դէպ ի Պատ-Կաշթայն։ Ֆրանց Եօսէֆ կայսրը երկու անգամ զայն ողջագուրեց։

ԲԱՐԻԶ. — Շանկայէն կը հեռագրեն թէ ֆրանսական հիւպատոսը ծանուցեր է չինական իշխանութեանց որ պատրաստ է հոն քաշել ֆրանսական զինուորները, եթէ շահակից միւս տէրութիւններն ալ միեւնոյնը ընեն։

ՀՌՈՄ.— Հռոմի լրագիրները շատ կը խօսին Բարիզի պապական նուիրակ Մոնսէնեօր Լորէնցելլիի ժամանումին և Վատիկանի ֆրանսական դեսպան Նիզարի տրուած անպայման արձակուրդին վրայ։ Լրագիր մը կ'ըսէ թէ դիւանագիտական խուզում չի կրնար ըլլալ։ Լուր կայ թէ Լոնտոնի ֆրանսական դեսպան Մ. Բօլ Քամպոն պիտի յաջորդէ Մ. Նիզարի իբրեւ դեսպան Վատիկանի։

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Այսօր չքեղապէս տօնուեցաւ Սերպիոյ արքայական ամոլին ամուսնութեան տարեդարձը։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Պաղտատ էչրաֆընտան վէ Ամարէ սանճաղը մէճլիսը իտարէսի ազասընտան Հաֆիզիզատէ սաատ. Ապտիւլ Գատէր բաշայա թէրֆիէն միրիմիրանլըգ, վէ Պասրատա Իւմանը Օսմանի իտարէսի աճէնթէսի իզզ. Հիւսնի էֆէնտիյէ թէրֆիէն միւթէմայիզ րիւթպէլէրի թէվճիհ պույրուլմուշ տըր։

ՆԻՇԱՆ

Մէքթէպը Հարպիյէի Շահանէ թօբճըլըգ վէ մուհարէպաթը մէշհուրէի Օսմանիյէ մուալլիմի էրքեանը հարպիյէ միրլիվալարընտան սաատ. Անմէտ Մուխթար բաշայա մէսաիի մէպրուրէսինէ միւքիաֆաթէն վէ թէպտիլէն իքինճի րիւթպէտէն Օսմանի.

Իշպիւնճի օրտուի Հիւմայունա մէնսուպ թօբճը օն պէշինճի ալայըն իքինճի թապուրը սէր թապիպի րիֆաթլը Սահակ էֆէնտիյէ տէօրտիւնճի րիւթպէտէն Մէճիտի.

Խայրըխահանը Սալթանաթը Սէնիյէ հէտէն օլմալարընա մէպնի Եուսան հիւքիւմէթինին Ամսթէրտամ ժէնէրալ գօնսօլօսը Մ. Րօտոլֆ Լէհմանա իքինճի րիւթպէտէն Օսմանի, վէ Եունան Պահրիյէ գայմագամլարընտան Բիէր Զօթօսա րիւթպէի մէզքիւրէտէն Մէճիտի նիշանը զիշանլարը իհսան պույրուլմուշ տըր։

ՀԱՆՐԻ ՄԷՆԷ

ՆԱԽԱՆՁՈՏ ԿԻՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Թ.

Չէ՛, վստահութիւն ունիմ ձեր վրայ...։ Ուրեմն սա՛ պիտի ըսեմ հիմայ որ, Պ. տը Մարսէյին վրայ չիտակը կը կասկածիմ կոր քիչ մը. և կարծեմ ատ իր ճեռնարկած արուեստին միջոցով, գողանի բաներ մըն ալ կը գաղցնէ կոր։

—Իրա՞ւ։

—Ձեմ գիտեր իրաւ կամ սուտ ըլլալը։ Սա՛ մինակ գիտեմ որ Պէկէօի ամբողջ բնակիչներն ալ ատանկ համոզուած են։

—Քիչ մը անհիմն կ'երեւայ կոր։

—Ընդհակառակը, ժայռէ մը բղխող ջուրին պէս յստակ է աս բանը։ Որովհետեւ ինչպէս գիտէք, Բարիզի մէջ նկարչութիւն ընելը, ուրիշ բաներ ալ ազատօրէն ընել կրնալու է՛ն դիւրին միջոցն է։

—Կարծեմ Պ. տը Մարսէյը քիչ մը պարտք ալ ունի աղջին անդին, ըսաւ դատաւորին փոխանորդը։

—Այո՛, և բաւական ալ, պատասխանեց Պ. Վօլառ։ Քանի մը տարի առաջուան գացած տեղին դիցուհիները քիչ ստակ չեն ուտեր։

—Մինակ ատանկ՞ով։

—Չէ՛, մէկ մըն ալ իր նշանածը չի սիրելով։

—Ի՛նչ, պոռաց դատաւորին կինը։

—Այո՛, ատա՛նկ է, որովհետեւ տղայ մը իր սիրուհիէն հեռու տարիներով կրնա՞յ կենալ առանց իր վիճակին վրայ լուր մը տալու անոր։ Դուք ի՛նչ կ'ըսէք տիկին։

—Ատ մասին իրաւունք ունիք։ Բայց նկարչութիւնը... նկարչութիւնը...

—Ինքը...

—Ամբաստանուածը, վրայ բերաւ փոխ-դատաւորը։

—Ամբաստանուածը ուրիշ աղջիկ մը կը սիրէր։ Սեպենք որ Օր. Տէրնըմոնը ըլլայ ան ալ։

—Բայց զայն չէ՛ր ճանչնար բնաւ ըսաւ փոխ-դատաւորը։

—Բնութիւնին ատենը կը համըզուիք։ Ձեմ ուզեր հիմայ մանրամասնութիւններու մէջ մտնել։ Ուրեմն շարունակեմ. ամբաստանուածը ուրիշ կին մը կը սիրէր... կամ նոյն իսկ, եթէ կ'ուզէք սանկ ըսենք թէ, մէկը չէր սիրեր։ Աղէկ գիտեր որ Օր. Տը Սօլթըրէյ որքան որ ազնիւ աղջիկ մըն էր, ա՛յնքան ալ վարպետորդի և կասկածոտ, որով եթէ սանկ թեթեւ մը նըշմարէր անոր հանդէպ փոքր գորով մը ունենալը, տակէն ուրիշ բաներ պիտի հանէր։

—Է՛, ե՞տքը։

—Բնականաբար սա համոզումը գոյացուցեր էր և կ'ըսէր ինքնին որ, գնդապետը ուրիշ աղջիկ մը չունէր, հարստութիւնը որո՞ւ պիտի իյնար։

—Ո՛հ, պոռաց նորէն դատաւորին կինը։

—Նորէ՛ն կ'ըսեմ, տիկին, թէ ասիկա ընդհանուրին համոզումն է, և ճիշդ ալ է։ Շարունակեմ նորէն. ամբաստանուածը կ'ըսէ նաեւ ինքնին. Օր. Տէրնըմոն գեղեցիկ ալ է։ Շատ սիրուն կողմեր ունի։ Տեսե՛ր էք զայն, տիկին։ Շիտակը ըսելով տարօրինակ բան մըն է։

—Իրա՛ւ է, ըսաւ անդիէն կարմիր երեսներով կնիկ մը։

—Ամէն տեսն այլանդակ գլխարկներ կը դնէ ըսաւ ուրիշ մը։

—Սըւոր Բարիզուհի ըսէք լմըննայ, ըսաւ ուրիշ կին մը։

—Արդ, ըսաւ Պ. Լօրիօ, Օր. Տէրնըմոն Ռինժի մարքիզին ժառանգուհին պիտի ըլլար Օր. Տը Սօլթրէյին մեռնելէն ետքը։

—Արիւնթային ալ վասը ատիկա է, ըսաւ Պ. Հիւկէն։ Խնձի՛ր մը... ստախօսի մը...

—Ամբաստանուածին, Օր. Տէրնըմօնը սիրե՞լն ալ սուտ է, պոռաց Պ. Լօրիօ։ Կարծեմ ապացոյց մըն ալ ունիք դուք. ձեռբակալութեան օրը։

—Ե՞տքը։

—Ետքը սա պիտի ըսեմ որ նկարիչները կրնան ամէն վնասակար թոյները ազատօրէն հայթայթել։

Աս վերջին խօսքը մեծ ազդեցութիւն ունեցաւ։ Սեղանին վրայ մեծ լռութիւն մը տիրեց։ Ուտելէ դադրեցան ամէնքն ալ և սկսան շուտ շուտ իրարու կարծիքներ յայտնել։ Պ. Լօրիօին իրաւունք կուտային։

Պ. Սօթառ կը խնդար։

Պ. Հիւկէն ալ կատղեր էր։

—Վճռող դատապարտութիւն մը ըրել է աս պարզապէս։

—Չէ՛, Պարոն Հիւկէն, ընդհանուրին կարծիքն է որ կը յայտնեմ... Բայց սա ալ ըսեմ որ ուրիշ կերպ ալ չի կրնար ըլլալ։

Թարգմ. ՇԱՀԻՆ

(Շարունակելի)

Մ Ի Տ Ա Լ Ի Ա

Խազինէի Խասսաի Շահանէ միւսթէշար վէ մուհասէպէճիսի աթուֆ. Խալիս պէյ էֆ. հազրէթլէրինէ ալթուն լիեագաթ միտալիասը.

Խասսա օրտուի Հիւմայունընտա մէնսուպ սիւարի ինչիւնճի ալայը էճզաճըսը Սրիկ էֆ. իլէ մազամը վալէաի Սէրասքէրի սըհհիյէ տաիրէսի էմր չավուշլարընտան Մազսուտ վէ Րէճէպ վէ Մուսայա Իֆթիխար միտալեասը իհսան պույրուլմուշ տըր։

Շ Է Ֆ Ա Գ Ա Թ

Գարատաղ հարպիյէ նազըրընըն զէվճէսի մատամ Պիլամինաչ վէ Գարատաղ մէարիֆ նազըրընըն զէվճէսի մատամ Բօզօվիչ վէ Գարատաղ մալիյէ նազըրընըն զէվճէսի մատամ Մէթանօվիչէ պիրինճի, վէ Գարատաղ սըհհիյէ միւտիրը ուսմումիսինին զէվճէսի Վիտա Բրանթերիչէ ինչիւնճիւ րիւթպէլէրտէն Շէֆագաթ նըշանը Հիւմայունը իհսան պույրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՔՕԼԵՐԱՆ ԵՒ ԺԱՆՏԱԽՏԸ

Ալէքսանդրիա 24/6 օգոստ.— Գահիրէի մէջ քօլերայէ 23 դէպք, 15ը մահացու և 7 մահ։ Ասիութի մէջ 7 դէպք և 8 մահ։ Ապութիկի մէջ մէկ դէպք և մէկ մահ։ Միլլաուի մէջ մէկ դէպք և մէկ մահ։ Տէյրութի մէջ 3 դէպք երկուքը մահացու։ Կիզէի մէջ 3 դէպք 2ը մահացու և մէկ մահ։ Նավայի մէջ մէկ դէպք։

Իրիկուան ժամը 6.35.—Ալէքսանդրիոյ մէջ քօլերայի 5 դէպք, 3ը մահացու։

—Եգիպտական ծովեզերքներէն եկող անգլիական 10 չոգենաւներ առանց տեղ մը հանդիպելու Վոսփորէն անցան և ուղղակի Ռուսիա գացին։ Մանասթըր աղըրի մաքրանոցին մէջ Թօզլով Տարտանէլէն առած իրենց առողջապահական պաշտպանները։

—Հիւտէյտայի Սալիֆ աղահանքին մէջ աշխատող գործաւորներուն և Սալիֆ գիւղին մէջ ծագած հիւանդութիւնը քօլերա ըլլալով, Ճիտտէի առողջապահական բժիշկը հոն պիտի երթայ զգուշական միջոցներ ընձեռելու համար։

—Իզմիրի կուսակալ Քեամիլ Բաշա լուր տուաւ Տքթ. Միցցի թէ Կայս. կառավարութիւնը գիտնալով որ 7-8000 Եգիպտացիներ փախած են քօլերայէն նաւեր վարձելով, այդ նաւերը չպիտի ընդունի օսմ. ուրիշ նաւահանգիստներուն մէջ։ Ուրիշներ ալ սկսած ըլլալով կանոնաւոր նաւերով մեկնիլ Գահիրէէն և Ալէքսանդրիայէն հրաման ղրկուեցաւ մաքրանոցներու պետերուն որպէս զի հսկեն այդ ճամբորդներուն և հարկ եղածը գործադրեն։

—Սազըզի առողջապահական բժիշկը Քլազոմէնի մաքրանոցը գացած ըլլալով անոր յաջորդած է առժամապէս Բամարանի մաքրանոցին բժիշկը։

* *

Հեռագիր-Շրջաբերական

Առողջապահական բարձր խորհուրդին որոշումով, ջնջուած է Օտեսայի դէմ դրուած քարանթինան և անոր տեղ դրուած է բժշկական քննութիւն մը։ Քարանթինայի մէջ եղող նաւերը պիտի օգտուին այս որոշումէն։

Ընդհ. քննիչ
24/6 օգոստ. 1902 ՏՔ. ՏՈՒՐԻԱ

—Օտեսայի օսմ. հիւպատոսը կը հեռագրէ թէ քաղքին մէջ ժանտախտի վերջին դէպքը յուլիս 9/22ին պատահած է և թէ առողջապահական վիճակը գոհացուցիչ է։

—Այսօր օր Ալէքսանդրիոյ մէջ ժանտախտի մէկ դէպք։

ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻՑ և Բժշկական վարժարանի սաները և ուսուցիչները շնորհակալութեան ուղերձ մը մատուցին Վեհ. Սուլթանին, շնորհուած շքանշաններուն համար։

ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ վրդովող Թէլդրութիւններու մասնակցող պուլկար պաները պաշտօնական կ՚ըլլան կ՚ըսէ Սօֆիայէն եկած հեռագիր մը, Պուլկարիոյ պաշտպանական նախարարութեան կողմէ։

«Թ. Հազիգաթ» այս լուրը տալով կ՚աւելցնէ «Պուլկարիոյ իշխանապետութիւնը իր գերիշխան վեհապետին՝ Վեհ. Սուլթանին բարձր կամքին հակառակ անհամոյ շարժումներուն դէմ աչառութիւն չընելով և զանոնք պաշտպանելով կը ցուցնէ թէ իշխանապետութիւնը իր վեհապետին նկատմամբ ունեցած հպատակութեան կապերը ամրապնդելու կ՚աշխատի»։

ԷՎԳԱՖԻ նախարարը հիւանդ ըլլալով այսօր օր չկրցաւ նախարարաց խորհուրդին ներկայ գտնուիլ։

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՊԱՋԻԼԻ, ռուս արտաքին գործերու նախարարութեան Ասիական ճիւղին տնօրէնը, Բարիզի մէջ մեռաւ, 56 տարու։ Ցիշեալը ժամանակին Պոլսոյ ռուս դեսպանատան քարտուղար եղած էր։

ՊՈՒՏԱՔԷՇԹԻ յունական ընդհանուր հիւպատոս Բօլ Հարիսիս, իր հարստութեան կէսը 3 միլիոն ֆր.ի չափ, թողած է նոյն քաղքին բարեգործական հաստատութեանց։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ. — Երէկ, Անատոլուէն 3 վակօն միայն ցորեն եկաւ և ծախուեցաւ այսօր օրուան գինով։

Ալիւր. — Պուրկազէն 400 պարկ եկաւ։ Գիներն են. Պրայիլա՝ 3 և 5 թիւ, 75-76. Պրայիլա՝ 6 թիւ, 73. Վառնա՝ 2 թիւ, 71 և Պուրկազ՝ 1 թիւ 70 ղրշ.։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ. — «Էնտէրանատիս Ռուսէն» թերթը, Պաղտատի երկաթուղիին վրայ խօսելով, որուն մենաշնորհը Անատոլուի երկաթուղիի ընկերութեան յանձնուած է, կ՚ըսէ թէ պատրաստուած յատակագիծերուն նայելով, Պաղտատի երկաթուղւոյ գիծը միանալով արդէն գտնուած գիծերուն, Պոլիսը ուղղակի հաղորդակցութեան մէջ պիտի դնէ Անատոլուի, Սուրիոյ, Միջագետքի և Պարսից ծոցին հետ։ Եւ գիծին վրայ գտնուած օսմ. բարեբեր նահանգները աժմէն տասնապատիկ աւելի բերք պիտի արտադրեն, եթէ երկրագործական նորանոր բարւոքումներ գործադրուին, այնպէս որ այն ատեն, օսմ. երկիրը իրաւամբ պիտի ըլլայ Եւրոպայի համար արմտիքի մեծ շտեմարան մը։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Իտալիոյ դեսպանը որ Եւրոպա գացած էր օգոստոսի մէջտեղերը Պոլիս պիտի գայ։

—Պարսից դեսպանը Պէօյիւքտէրէէն Պոլսոյ դեսպանատունը իջաւ։

—Անգլիական դեսպանատան Ա. քարտուղար, Մ. Պընսըն, որ այժմ գործակատարի պաշտօն ալ կը վարէ, Բարիզի դեսպանատան Ա. քարտուղար ընտրուեցաւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ նախարարապետ Մ. Տանէֆ, Սօֆիայէն նաւաչրջանէն յետոյ կարգ մը փոփոխութիւններ պիտի ընէ եղեր նախարարական մարմնին մէջ։

ՍԱՄՈՍԻ մէջ հաստատուելիք արհեստագործական վարժարանին հանգանակութիւնը 60000 ֆր.ի հասած է և շինութեան պիտի սկսուի մօտ ատեններ։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆԸ արգիլելու համար «Սինա» շոգեմակոյկը Ճիտտէի ծովեզերքը պիտի ղրկուի։

ՍԱՄՍՈՆԻ առևտրական տեղատարափին վրայ հասած վերջին տեղեկութիւններէն կը հասկցուի որ, Սամսոնի շրջակայ գիւղերուն վնասները քաղքին մէջինէն աւելի են։ Թէքքէի մէջ, որ առևտրական պզտիկ կեդրոն մըն էր և ուր գեղեցիկ գործեր կը պատրաստուէին 2 տուն և 32 խանութ ընկղմած են։ Չարշամպայի կամուրջին փլելէն զատ Սամսոնի ջուրի աւազաններն ալ աւերուած են։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ քարափին մուտքին վրայ հաստատուելիք երկու փարոսներուն յատակագիծը Ծովային նախարարութեան կողմէ պատրաստուելով տրուեցաւ Հանր. շինութեանց նախարարութեան, որպէս զի նոյն Ընկերութեան յանձնուի։

ԷՆԿԻՒՐԻ քաղաքին առևտրապէս առաջած կարևորութեան պատճառաւ, որոշուեցաւ քաղքին փողոցները լայնցնել, մաքրել, նոր կօյուղիներ բանալ, վերջապէս քաղաքը պէտք եղածին պէս զարդարել. այս առթիւ զանազան քանակութեամբ դրամ պիտի գանձուի բոլոր շէնքերէն։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ երկաթուղիներու Ցիւրիխի դրամատան կողմէ հրատարակուած մէկ տեղեկագիրէն կը տեսնուի որ անցած յուլիս 30ին վերջացող հաշուական տարիին մէջ յիշեալ ընկերութեան զուտ շահը 877,000 ֆր.ի հասած է և 1,000 ֆրանքնոց արժեթուղթի փոխարէն հարիւրին 5, այսինքն 15 շահաբաժին պիտի տրուի։ Մնայուն դրամագլուխի վրայ 40,000 ֆր. աւելցուած է, իսկ 75,000 ֆր. նոր տարուան փոխանցուած է։

—Արեւելեան երկաթուղիներու տնօրէն Մ. Կրօսհօֆ Վիէննա գնաց։

ԼԷՄԱՆ ՀԱՆԸՄԻ վերջին դատավարութեան մէջ կառապան Ալի անուն մէկը ամենայն խղճմտութեամբ վկայած էր թէ սպաննութեան գիշերը երբ կառքով կ՚անցնէր Թուրշուճիին տան առջեւէն, կնոջ մը աղեխարշ աղաղակները լսած էր, եւայլն։ Դատապարտեալին հօր բողոքներուն վրայ, ոստիկանութիւնը քննութիւն մը բանալով հաստատեց որ յիշեալ Ալին դատարկապորտ մըն է և թէ այդ գիշեր քէօռ-գիւմիւ կը քնանար Պուրղուրլը խանի իր սենեակին մէջ, որ հիմա ալ կը քնանայ սուտ վկաներու յատուկ քնարանին մէջ որ բանտ կը կոչուի։

ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ և կանանչեղէնները այսօր օրուընէ ի վեր սկսած են Օտունգաբու հանուիլ փոխանակ Էմին Էօնիւի։

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ մայրաքաղաքին մըզկիթին մէջ գտնուած թուրքերէն արձանագրութեան մը ընդօրինակութիւնը Բարիզի հնութեանց ակադեմիային ներկայացուց հնագէտ Մ. Պարպիէ տը Մէնար։

Այս արձանագրութիւնը Բարիզի Արեւելեան լեզուներու վարժարանին ուսուցիչներէն Մ. Քլէման Իւարի յանձնած էր Մ. Տիվէրիա իր մահէն քանի մը օր առաջ, և յանձնարարած էր զայն յանձնել ակադեմական թանգարանին։ Մ. Տիվէրիա որ նշանաւոր է Չինու մէջ կատարած իր հնագիտական գիւտերովը, այս արձանագրութեան չինարէն բնագիրը և մանչուրերէնի թարգմանութիւնը բաղդատած և իր քննութեան արդիւնքը հրատարակած էր 1897ին, «Ժուռնալ Ասիաթիք»ի մէջ։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ դեսպանատունը խնդրեց Բ. Դուռնէն որ օսմ. կառավարութիւնն ալ մասնակցի սեպտեմբեր 6էն (Ն. Տ.) մինչեւ 21 Վիէննայի մէջ գումարուելիք ձկնորսութեան միջազգային համաժողովին։ Բ. Դուռը ձեռնհաս պաշտօնատան կարծիքը ուզեց այդ մասին,

ԲԱՆԱՅԻՐ.— Վաղը իրիկուն կը սկսի Դուլկոնեճուքի բանայիրը։

—Այն իրիկունը կը սկսի նոյնպէս Մազրիգիւղի Այա-Եանի-Լիմնոս այազմային տօնախմբութիւնը, և այս առթիւ բանայիր մը, որ 3 օր պիտի տեւէ։

ԵՐԷԿ 200 ոսկիի գողութեան մը խնդրոյն մէջ ըսուած էր թէ Սամաթիացի ոսկերիչ Լեւոն էֆ.ի եւս իբրեւ կասկածելի ձերբակալուած է և 16 ու կէս ոսկի գտնուած է վրայէն։ Արդ. քննութեան հետեւանքը այն եղած է որ ստակին տէրը բնաւ չէ ճանչցած Լեւոն էֆէնտին և 16½ ոսկին ոչ թէ վրայէն, այլ տունէն գտնուած է զոր այլ և այլ ժամանակներու մէջ խնայելով պահ տուած էր ընտանիքին։ Այս բացորոշ ապացոյցներուն առջեւ ազատ արձակուեցաւ Լեւոն էֆէնտին։

ՀԱՅԷՆ ՀԻՒՐԵՐԸ
ՄԵԾ ՇՈՒԿԱՅԻՆ ՄԷՋ

Հայէշ պատուիրակութեան պետ. Տ. Մատթէոս եպիսկ. երէկ իր 12 հիւտէորդներովը մեծ շուկային մէջ պըտոյտներ կատարեց, և զանազան գնումներ ըրաւ, որոնց մեծագոյն մասը կը կազմէին եկեղ. պիտոյքներ և աւանդներ։

Նորին Սրբազնութիւնը հիասքանչ մնաց շուկային հոյակապ շէնքին և վաճառականներուն վարմունքէն։ Պատուիրակութիւնը յետոյ ամբողջութեամբ Մկրտիչ էֆ. Թօգաթլեանի մեծ ճաշարանը երթալով փառաւոր ճաշ մը ըրին հոն։ Թօգաթլեան էֆ. որ գիտէ այս տեսակ առիթներու մէջ, պէտք եղած կերպով մեծարել իր հիւրերը, վերջին ծայր յարգանօք ընդունեց զանոնք և ոչ մէկ փութկոտութիւն խնայեց անոնց։

Պատուիրակութեան անդամները հապէշական նուրբ քաղաքավարութեան համաձայն, ամէն անգամ որ բան մը կ՚ապսպրէին կամ կ՚ընդունէին, յարգանքներով, խոնարհութիւններով ու գլխու շարժումներով իրենց շնորհակալութիւնը կը յայտնէին։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՉԷՂՏՈՒՄ.— Սըվազի Թօնուս գաւառակին դատաւորը և նախագատ ատեանին նախագահ Նուրի էֆ. դատաստանի ենթարկուեցաւ իր պաշտօնին մէջ զեղծումներ գործած ըլլալուն համար։

ԾՆՆԴԱԲԵՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐ.— Եէմէնի նահանգին Ալս գաւառակին մէջ կարգ մը աւազակներ տեղին աղքատ ժողովուրդը կը նեղէին։ Այս չարագործներուն պետը կը ձերբակալուի իսկ անոր ընկերներէն ոմանք կը փախչին։ Աւազակներուն Էլլօմէ գիւղը գտնուիլը իմացուելով, ոստիկանութիւնը խիստ քննութիւն մը կը բանայ և իբր կասկածելի կը ձերբակալէ երկու աւազակ, որոնք կնոջ հագուստ հագած, մէյմէկ ... ղաւակ գրկած էին և այսպէսով կ՚ուզէին խաբել արդարութիւնը և պրծիլ անոր ձեռքէն։

ԱՌԵՒԱՆԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Պրուսայի Անախօրի գիւղէն Նիքօլա, իր զաւակը, անոր նշանածը և մայրը երբ գիւղէն հեռու իրենց արտը կ՚երթային յարձակում կրեցին 5 հոգիներու կողմէ, որոնց գլուխն էր հաճի Սօֆիանոս անուն մարդ մը, որ խնդիր պէտ սիրահարուած էր այդ նշանած աղջկան, և անոր տէր ըլլալու համար ամէն զօռողութիւն և ամէն չարիք մտադրած էր։ Այս յարձակումէն սարսափահար աղջիկը իր պարոնատուին գիրկը կը նետուի սակայն այս միջոցին արձակուած հրացանը ղայն գետին կը փռէ. առեւանգողները կարծես չգոհացած այդ դրժագիւնքէն, կը յարձակին վիրաւորին վրայ և կտոր կտոր կ՚ընեն անոր մարմինը, և խեղճ աղջիկը մարած վիճակի մէջ, գրկած երբ կը փախչէին, կը ձերբակալուին ոստիկանութեան կողմէ։

ԽՐՈՒՄ.— Ճենովայէն Պոլիս եկող Իտալական ընկերութեան «Սէֆիրթուա» շոգենաւը այսօր առտու տիրող մէգին պատճառով խրեցաւ Չէյթին Պուրնուի առջեւ, սակայն քիչ վերջը դժուարաւ ազատուեցաւ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— ամսոյս 9էն և 10էն Ռոտոսի մէջ երկրաշարժի չորս թեթեւ ցնցումներ զգացած են։

ՍԷՐ ՆԻ ՄԱՀ.— Գատըգիւղ, հին յունական գերեզմանատան դէմ բնակող Բիբինա անուն յոյն գեղուհի մը անձնասպանութիւն կը փորձէ այսօր օր սակայն դրացիները և բժիշկները կը փրկեն զայն։ Բիբինա անձնասպան եղած էր, որովհետեւ իր սիրահարը բալիքջիու մը, զինք լքած էր ուրիշ մէկու մը հետ նշանուելով, որովհետեւ այլ ես չպիտի լսէր իրիկնամուտին, և կիրակի օրերը լամենալով. իր աղեկէն անցնող սեւ աչուի և սեւ ընքուի Քօսթին որ կը գեղգեղէր իր սրտին խորէն,

Ախ Բիբինա, վախ Բիբինա սէլա
Թրէվօ
Նա բէթանօ սթա սթիթիսու,
Եէրէվօ էլա բիբէ սքլիրօթէն.
Անկալիասու նա մէ զուլիսիս.
Թին ֆլօղա թիզ կարտիաս....

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՈՃԻՐԸ

Երէկ ժամը հին առտենները Մահմուտ Փաշա, Ռասալքքի փողոց, Եազուպ աղայի սրճարանին մէջ Ալի, Ահմէտ և Շազը Էմրէտ անուն երեք Պարսիկներու մէջ վէճ մը ծագեցաւ գործի մը առթիւ. Այս միջոցին աւանդուէ Ահմէտ քովի դաշոյնը քաշեց և Ալին ոչ ու ձախ ուսերէն և կանակէն ծանրապէս վիրաւորեց, սակայն վիրաւորման պահուն զանակը սանելով ձեռքէն իր սրունքն ալ վնասեց։ Ոճրագործը երբ փախչիլ կը փորձէր ձերբակալուեցաւ և բռնւ.

—Ինծի ինչո՞ւ կը բռնէք, նայեցէ՛ք Ալին զարկաւ ինծի,

Ոստիկանները չհամոզուեցան սակայն ու զայն տարին մօտակայ գիտարան մը, ուր նախնական դարմանները եղան վէրքին։

Գալով միւսին, Ալի առանց զգալու թէ վիրաւորուած է, յիշեալ սրճարանը նստած սուրճ կը խմէր. երբ ձերբակալուեցաւ և ոստիկաններուն պատասխանելով թէեւ ըսաւ որ «ինծի իմ մըրճանակս զարկաւ բայց դատ չունիմ» սակայն ասիկա ալ դեղարան տարին, անկից պատգարակով Ռսոթկանատուն և անկից ալ Պարսկական հիւանդանոցը։

Կատարուած քննութիւններէն հասկցուեցաւ որ դաշոյնին մէկ մասը երբորդ հարուածին տան կոտրելով Ալիի վէրքին մէջը մնացած է։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կը փութամ շնորհակալիքս յայտնել «Պալգան» ապահովագրական ընկերութեան և իր ընդհանուր գործակալ Արշակ էֆ. Ունճեանի՝ պայմանաժամը լրացած կենաց ապահովագրութեանս գումարին փութկոտ վճարմանը համար։

ՀԱՃԻ ԵԱԳՕ ԱՎՐԱՄ

Ատաբազար 24/6 օգոստ.

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

7 Օգոստոս 1902

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	100 82
Րէժի	(Tab. Turcs)	325 —
Գօնսօլիտ.	(R. Turque D.)	28 75
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	118 —
Պանք. Օթթ .1 52	(Banque Ott.)	560 —
Թրանսվալ	(Transvaal)	135 50

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԲԱՂ. ԺՈՂՈՎՈՅ ատենապետ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան և անդամներէն Մկրտիչ էֆ. Ասատեան, երէկ Ս. Պատրիարք Հօր այցելեցին։

ԽԱՍՓԻՒՂԻ Գալֆայեան որբանոցին կրօնի ուսուցիչ կարգուած է Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյ սպասաւոր քահանաներէն Տ. Գրիգոր Ճէպէճեան, որ իր ուսումը առած է նախ Արմաշի Դպրեվանքին մէջ և ապա Էջմիածնայ ճեմարանին մէջ ուսուցիչ կարգուած է։ Տէր հայրը ընտիր չարականագէտի համբաւ կը վայելէ և Թաշճեան Նիկողոս էֆ.ի պատուաբեր յաջորդներէն մին է։

ՄԱՏՐԱՍԻ հայերէն մին իր հոս գտնուած ազգականներէն միոյն գրած նամակին մէջ կ՚ըսէ թէ, իրենք հոգեւոր մխիթարութենէ զրկուած ըլլալով, պէտք ունին հոգեւոր հովիւի մը վասն զի, կը յաւելու նամակագիրը, պատրաստակամութիւն ունին մեծագումար ստակներ կտակել կրթական և եկեղեցական հաստատութեանց ինքնապատ։

Այս մասին կրօնական ժողովոյս պաշտօնէութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք, և կը խնդրենք որ ժամ առաջ գոհացում տրուելէ զատ, միանգամայն Հայրապետական Աթոռէն այցելու հովիւ մը երթայ հոն։

Միեւնոյն նամակագիրը կ՚ըսէ թէ, Չինի մէջ կը ճանչնայ չորս հայեր, որոնց մին կառավարական բարձր պաշտօն մը ունի, միւսը Բէքինի արքունի տօքթօրներէն մին, երրորդը զինուորական վարժարանէն ուսումնաւարտ եղած իսկ չորրորդը նշանաւոր թէյի վաճառական մըն է։

Թէ, Բէքինի և իր շրջակայից մէջ հայեր կը գտնուին որոնք զուրկ մնացած են ցարդ հոգեւոր մխիթարութենէ և եթէ ցարդ շնորհունակ միսիոնարներու և բողոքներու ընկլուզաւորներուն մէջ ընկղմած չեն, անշուշտ արժանի են մեր հովուապետութեան ուշադրութեան։

ՊՈՄՊԱՅԷՆ ալ թղթակցութիւն մը աղէկտուր ոճով կը բացատրէ տեղւոյն հայոց կրօնական անխնամ վիճակը և կը յաւելու թէ Հնդկաստանցի հարուստ բարերարներու որքան թաքուն կտակներ կան անգործադրելի մնացած, որոնց տոկոսներով միայն բաւական է վարժարաններուն տարեկան ծախքերը հոգալ.

ԻԶՄԻՐԻ Հայոց հիւանդանոցի վերի յարկերուն մէջ Թիֆօէն տառապող Աֆիոն Գարահիսարցի 20 տարեկան երիտասարդ մը, անցեալ օր ունեցած սաստիկ տաքութեանց ազդեցութեամբ ինքզինքը սենեկին պատուհանէն վար նետած ու հինգ ժամ վերջը մեռած է։

— Իզմիրի Ներսէսեան որբանոցի ամբողջ սաները ի յարգանս հանգուցեալ Կարապետ Պալեօզեանի անոր գերեզմանին վրայ կատարուած հոգեհանգստեան մաղթանքին ներկայ գտնուեր են։ Նոյն օրն ալ որբանոցին սրուեստանոցը փակ մնացեր է։

ՄԵԼՔԻՍԵԴԵԿ սրբազան Մուրատեանց մէկ քանի օրուան համար Պոնայէն Իզմիր վերադարձեր է։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպսկ. Ճէվահիրճեան, երէկ դիւանապետ էֆէնտիներուն հետ զբաղեցաւ գաւառներէն հասած գրութիւններով, որոնց մասին պէտք եղած տնօրինութիւնը պիտի որոշէ Խառն Ժողովը իր յառաջիկայ նիստին մէջ։

ԵՐԷԿ առաւօտ, Ս. Պատրիարքին այցելեցին յարաբերական և վարչական դիւանապետ էֆէնտիները։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ այրեցաւեր ճեմարանին հողին վրայ, որ Երուսաղէմի կը պատկանի, Թաղային վարժարանի շէնք մը շինել կը մտածուի, ապահովագրիչէ մը ստացուած 200 ոսկիին վրայ աւելցնելով հանգանակութենէ մը գոյանալիք գումարը։ Կ՚ըսուի նաեւ թէ բարեսէր անձ մը փափաք կը յայտնէ վարժարանին շէնքը հիմէն ինք կառուցանել։ Ուստի երկու տեսակ յատակագիծ պատրաստել տուեր է այդ անձը հարկ եղած ձեւակերպութիւնները անոնց համեմատ կատարելու համար։

ԱՅՍՕՐ Բերայի Նարեկեան մանկապարտէզի սրահին մէջ տեղի պիտի ունենայ ուսուցչական ընտրելեաց քննիչ յանձնաժողովին նիստը։ Քննութիւնները պիտի սկսին սովորական ժամուն։ Նիւթերն են. պատմութիւն, աշխարհագրութիւն և տնտեսագիտութիւն։

ՄԵՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք մեր մեծայարգ գործակալներէն, անոնք որ տակաւին չեն գրկած մեզ իրենց հաշիւները հաճին փութկոտութիւն ցոյց տալ եթէ չեն ուզեր որ թերթերուն առաքումը դադրեցնենք։

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈԼԷՃ
ԱՅՆԹԱՊ

Սոյն Գոլէճը պիտի սկսի սեպտ. 10ին։ Գոլէճին դիրքը գեղեցիկ է և ջուրն ու օդը առողջարար։ Ուսանողներու բարոյականին մեծ խնամք կը տարուի։ Կրօնական մթնոլորտը յոյժ վստահելի է։ Ընթացաւարտներուն հանրութեան մէջ վայելած դիրքն ու ազդեցութիւնը Գոլէճին ամենալաւ յանձնարարականներն են։ Դասերու յայտագիրը անցեալ տարի աւելի բարւոքեցաւ։ Ուսանողութեան և կերակուրի համար 10 օսմ. ոսկի կը պահանջուի գիշերօթիկներէն։ Իրենց զաւակները Գոլէճ ղրկելու փափաքողները ընդարձակ տեղեկութիւն և ուսմանց յայտագիրը ստանալու համար կրնան դիմել հետեւեալ հասցէին.

Մր. ՄԵՐԻԼ,
Այնթապ 9

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ
ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. Ում. տիւն ազշ. գաբ.	31—16
» » էն եիւքսէք	31—16
» » էն աշաղը	31—08
Րումէլի շըմէնտ. ազշմ. գըետ.	117—⅛
» » էն եիւքսէք	117—¾
» » էն աշաղը	117—

ՊԱՆԳԱ ԱՔՍԻՕՆԼԱՐԸ

Րէժի աքսիօնը Օս. լիր.	—
Սիկարէթ Ա.	0—17
» Բ.	—85
Թրամվայ	5—50
Ժուխտանա	1—40
Օպլիկասիօն Թրամվայ	495—
Ասիւրանս	3—80
Գորքօրասիօն	0—08
Գօմմէրսիալ	0—10
Լօրիօն	73—
Պանգ Նասիօնալ տը Կրէգ	420 - 50
Թրանսվաալ	135—
Րըխթըմ Թահվիլաթը	496—
Անատօլը շըմ. աքսիօնը	10—35

ԱՔՉԷԼԵՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ. տան	ղշ. բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108—04
Մէթալիք	102—
Ինկիլիզ լիրասը	110—03
Ֆրանսըզ ալթունը	87—24
Բօլ	90—
Գրէմից ալթունը	51—06
Գարպօն գայմէսի	8 - 59

ԵՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 6 օգոստոս

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրասը		95—12
Օսմ. էսհամը գարանտը		28—25
» »	Բ	54—25
« »	Գ	29—75
Օսմանլը Պանգասը		12—50
Մըսըր Տույ. մուլթէզահըտէ		109—63
Պուլկար խսմ թիգրազը		91—
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ		25—33¾
Թրանսվաալ		5 - 25
Շարթըրէթ		2—93

Բարիզ 6 օգոստոս

Ֆրնս էսհ. 3% ֆր.	100—67
Եէնի Օսմ. էսհամը գարանտը	28—70
Րումէլի շըմէնտըֆէրի	118—75
Օսմանլը Րէժիսի էսհամը	325—
» Պանգասը	560—
Գրիտի Լիօնէ	1058—
Իթալիա էսհամը	102 —
Բուխօրիթէ Թիւրք	
Օսմանիյէ	482—
Տուան Օթօման	503—
Սըանտօլ	80—95
Քրանսվալ	132—50
Էմփրաթէն իւնիֆիէ	111—60
Շարթրէթ	76—

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	110—05
Բարիզ 3 այ վատէլի	22—86½
Ֆիօրէն Մանտա	21—78

Վիէննա 6 օգոստ.

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	239—80
Րումէլի շըմէնտըֆէրի ֆր.	111—50
Օսմանլը Րէժի աքսիօնը	295 —

Պէրլին 6 օգոստ.

Րումէլի շըմէնտըֆ. (մարք)	111—09
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	20—346

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐ.
Ի ՔԱՂԿԱԼԹԻ

46րդ Տարեշրջան

Վարժարանս հաստատուած է 1857ին։ Նպատակն է՝ աշակերտաց տալ կրօնական, բարոյական և ֆիզիքական կրթութիւն մը։ Վարժարանի վարչութիւնը՝ Վիէննայի Մխիթարեանց ձեռքն է։ Ուսուցչական մարմինը (corps enseignant) որ կը բաղկանայ Մխիթարեաններէ և ժիշխանական ուսուցիչներէ պիտի կազմեն այս տարի 21 հոգի։ Ուսմանց ծրագիրն է՝ «արդի երկրորդական դպրոցներու» (école secondaire moderne) յատուկ յառաջագիրը, որ կը համապատասխանէ գերմանական Ռէալական դպրոցին (Real-schule) յառաջագրին. բայց ըստ կարի յարմարցուած է այս ծրագիրը միջավայրի պիտոյից։ Վարժարանիս կատարեալ ընթացքն աւարտող աշակերտները կրնան շատ դիւրութեամբ և առանց քննութեան Եւրոպայի ո և է բարձրագոյն վարժարանը յաճախել՝ ուսմունքը շա-

բունակելու համար (ինչպէս ունինք աշակերտներ ի Վիեննա, Զուիցերիա և Գաղղիոյ քանի մը քաղաքները), և կամ կրնան վաճառականութեան ձեռնամուխ ըլլալ։ Աւանդուած լեզուներն են՝ հայ., թուրք., գաղղ., գերմ. և անգլ. (վերջին տարին)։ Գաղղիերէն լեզուն գործնականապէս ալ սորվելու համար՝ աշակերտները պարտաւորեալ են միշտ նոյն լեզուն խօսելու, և «իրենց վրայ պիտի հսկեն 3 գաղղիացի Մաէսթրոներ, զորոնք յատկապէս բերել տուաւ Վարչութիւնս Բարիզէն։» Այս տարի և պիտի ըլլայ անոնց թիւը։ Նոյնպէս գերմաներէնի համար՝ հին ուսուցիչներէն զատ, նոր մըն ալ բերել կուտայ այս տարի Վարչութիւնս՝ Պէրլինէն։ —Ամէն ամիս ծնողաց կը ղրկուի համեմատական «տախտակ» մը, որուն մէջ մանրամասն կը նշանակուի աշակերտին բարոյական և ուսումնական վիճակը, իւրաքանչիւր դասերու մէջ առած նիշերը, ևայլն։ Վարժարանս կը գտնուի ընդարձակ, ծառալից պարտէզի մը մէջ, ունի իր յատուկ բժիշկն և իր դեղարանը։ 1902-1903 դպրոցական տարին պիտի սկսի սեպտեմբեր 2/15ին, երկուշաբթի օր։ Դպրոցամուտի քննութիւնները օգոստոս ամսոյն 30ին և 31ին, իսկ դասերը կը սկսին կանոնաւորապէս երեքշ. օրը՝ սեպտ. 3ին։ Հրատարակուած է վարժարանիս 4րդ տեղեկագիրը, և աշակերտք կրնան առնուլ զայն ամէն օր մինչև կէս օր։ Վարժարանիս նկատմամբ ընդարձակագոյն տեղեկութիւններ ուզողը, թող խնդրէ վարժարանի վարչութենէն՝ վարժարանիս «ծրագիր»ը, և կամ դիմէ հետևեալ հասցէին՝

Հ. Գաբրիէլ Վ. Մէնէվիշեան
Կ. Պոլիս, Բանկալթի

P. Gabriel Dr. Ménévichian
Constantinople, Pancalti

1—15

Միւպաեաասընա լիւզում կէօրիւլէն 10200 քիլօկրամ 4 միլիմէթրօ թէլ վէ 1560 ատէտ թիմուրը մէրպութ, օրթա մօտէլ, իզօլաթէօր վէ 16 ատէտ Տիմինաքեարը թիմուր տիրէք մէվգըի միւնաղասաեա զօնուլուպ, ֆիաթլարը հատը լաերգընտա կէօրիւլտիեի թաղտիրտէ, չէհրը հալը րումինին 31ինճի չարշէնպիհ կիւնիւ ինհալէի էվվէլիյեէ վէ պիր հաֆթա սօնրա 100տէ 5 թէնզիլաթ իճրասըյլա ինհալէի գաթիյեէլերինին իճրասը մուգարրէր օլտուղունտան իթասընա թալիպ օլանլարըն, նիւմունէ վէ չէրաիթինի կէօրմէք վէ տահա զիեատէ մալիւմաթ ալմագ իսթէեէնլէր էվվէլ էմիրտէ 100տէ 10 հիսապըյլա թէէմինաթը նագտիյէ վէ եախօտ Տէրսաատէթ Թիճարէթ օտասըյլա Մուգավէլաթ մուհարրիրլիեինտէն մուսատտագ քէֆալէթի գավիյեէլէրինի համիլէն, ճիւմաատան մաատա պէհէր կիւն Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա Նէզարէթի մէճլիսը իտարէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

25 Թէմուզ 318

ՅԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԱՏԱՊԱԶԱՐ

Վարժարանիս նոր տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 10ին (Ն. Տ.) Դշ։ Գիշերօթիկներուն տարեթոշակն է 12 օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարել Սեպտ.ի սկիզբը, և միւս կէսը Յունվարի մէջ։ Դաշնակի դաս առնողները 3, իսկ երգեհոնի դաս առնողները 1½ օսմ. ոսկի աւելի կը վճարեն։

Վարժարարանին յայտագիրը փափաքողներուն ձրի կը ղրկուի։ Բանակցութեանց համար գրել առ Տօքթ. Ա. Գավալճեան, Ատենապետ Խնամակալութեան, Ատաբազար։ 5—10

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ՏՕՔԹՕՐ ՔՕՍԹԱՔԻ ՔԻԼԼԱՅՏԻԹԻ

Բարիստէ իքմալը թահսիլ էթմիշ վէ Եվրօբանըն էն մէշհուր խասթէխանէլէրինտէ ամէլիյեաթ կէօրէրէք, օն սէքիզ սէնէ տախի իճրաի թըպապէլէ քէսպը վուգուֆ էյլէմիշ տիր։

Թապիպը մումաիլէյհ՝ կէօեիւս վէ միտէ իլլէթլէրինի եանի նէզլէի սաարիյեէեի, նէֆէս տարլըղընը, ագ ճիեէր իւֆունէթլէրինի խուսուսիյլէ վէրէմ խասթէլիեինի, ինթիհաբլարտա միւզմին էօքսիւրիւք վէ տամարլարըն թէսալլուպ իթմէսինի, էմրազը գալպիյեէեի, հազմըզլըղը, ինգըպազը, միւզմին իսհալը, միտէ աղրըսընը, միտէ կէնիշլէնմէսինի, գանըը պասուրը, գարընտա սու տօլմասընը, գարաճիեէր խասթալըգլարընը, իտրարտա շէքէր վէ եումուրթա ագը պուլունմասընը, էմրազը միքրօպիյեէեի վէ գան խասթալըգլարընը վէ հէր ճինս չօճուգ խասթալըգլարընը՝ թէրագգըյեաթը ֆէննիյեէ մուճիպինճէ էն սօն ուսուլը թըպպի վէճհլէ թէտավի էյլէր։

Թապիպը մումաիլէյհ՝ տէօրթ սէնէ պիր միւտտէթ զարֆընտա վասի պիր ֆրէնկի խասթէխանէսի սէր թըպապէթինտէ պուլունարագ, պու էսնատէ խուսուսի թէտավի էյլէտիեի խասթալարտան մաատա, ֆրէնկիեէ վէ պէլ սօղուգլուղունա միւպթէլա օլմուշ տէօրթ պին գատար էշխասը թէտավի էյլէտիեի ճիհէթլէ, պու իլլէթլէրին թէտավիսի խուսուսընտա ֆէվգըլատէ մէհարէթ քէսպ էյլէմիշ օլտուղունտան, էրքէք վէ գատընլարտա եէնի վէ էսկի ֆրէնկիեի վէ պէլ սօղուգլուղունու վէ անլէրտէն հասըլ օլան սէտ գըրըգլըղընը վէ եարալարը վէ տէրի իւֆունէթլէրինէ վէ խարար տարլըղընը վէ իլթիհապը մէսանէեի վէ վէզարիֆը թէնասիւլիյեեօ իճրասընտա նօգսանիյեէթի սուրէթը միւքէմմէլէտէ վէ թէճարիպը միւթէատտիտէսինի թէրագգըյեաթը ֆէննիյեէ իլէ պիրլէշտիրէրէք ազ զէման զարֆընտա թէտավի էյլէր։

Տէր Ալիյեէտէ հէր հանկը թապիպ իլէ խսթէնիլուրսա գօնսիւլթօ օլունապիլտիեի կիպի, Եվրօբանըն էն մէշհուր աթըպպասը իլէ տախի պիլ մուխապէրէ գօնսիւլթօ իճրա օլունուր։

Վիլաեաթը Շահանէտէն թաշրիէն միւրաճաաթ իտէճէք զէվաթըն՝ օրատաքի թապիպին պիր րաբօրունը եախուտ մուֆասսալ պիր թարիֆնամէ կէօնտէրմէլէրի էլզէմ տիր։

Բազարտան մաատա, հէր կիւն սաաթ պէշէ գատար, Գումգաբուտա Զիֆթէ կէլինլէր ճատտէսինտէ 13 նիւմերօլու խանէտէ, սաաթ 6տան 8 պըչուղա գատար Սթանպօլտա Էմին էօնիւնտէ Արսէնաքի էճզախանէսինէ։ Սաաթ տօգուզտան օն պիրէ գատար։ Սուլթան Պաեազիտտէ, Օգճիլար պաշընտա Սինէմեան էֆ.նին Պաեազիտ էճզախանէսինտէ խասթէկեանը գապուլ էյլէր։ Ֆագըր օլանլար ոալը կիւլնէրի մէճճանէն մուաեէնէ օլունուր։

ՏՕՔԹՕՐ
Մ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԻ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ԲԺԻՇԿ
ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ
ՎԻՐԱԲՈՅԺ
ԼԱՆԿԱ

ՈՒԷՍԹԸՐՆ

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍԸՅԼԱ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱՏԱ
1851ՏԷ ԹԷԷՍՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ
ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թագմին օլունան զիյանլարըն մէճմուի	ինկ. լիրա		6,000,000
Մէվճուտ ագչէ վէ հասըլաթը սէնէվիյէ	»	»	1,250,000
Գեամիլէն թէէտիյէ օլունմուշ սէրմայէ	»	»	410,000

Թուրքիա չիւպէսինին միւտիրի ումումիսի. ՓԱՈՒՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Իսթանպօլ, Պահճէ Գաբու, Անանիատի Խան, Ն° 20, 21, 22։

Թաշրալարտա իշկիւզար վէ միւթէպէր աճէնթէլէր արանըլմագտա տըր
ԻԽԹԱՐ.— Շէհրիմիզին էն մաարուֆ Ֆրանսըզ վէ Ալման գումբանիալարըն սէրմայէսի հասըլաթընա նիսպէթէն 100 % օլտուղը հալտէ Ուէսթըրընքի 125 % տիր։ Իշթէ պու հագիգաթ Ուէսթըրն բագիպլէրինէ թէֆէվվուգ իթտիրմէյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տըր։

ԲԱՐԻԶ ՍԷՐԿԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻՍԻ
1900

ԱՄԷՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԷՇՀՈՒՐ ՏԻՔԻՇ ՄԱՔԻՆԱՍԸ
ՆԻՒ-ՀՕՄ

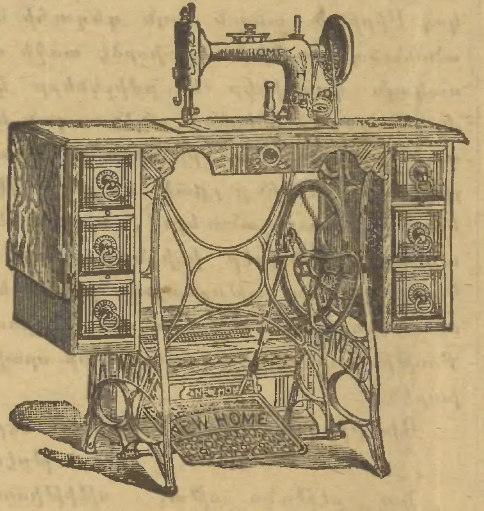

Մէզգիւր Սէրկիի Ումումիսինտէ միւքեաֆաթընը, HORS CONCOUR րէգապէթսիզ գազանմըշ տըր։
Էն ուֆագ թէֆէրրուաթընա գատար էմսըլընտա թէվէֆֆիւգ իտէր։
Թիւրքիա իչիւն եէկեանէ աճէնթասը ԱՄԷՏԻՕ ՍԱԼՎԱԹՕՐ
Մէրքէզի ֆիրուխթը Սթանպօլտա, Պահճէ Գաբուսընտա, Համիտիյէ ճատտէսի, Նօ. 7 Թրամուէյ խաթթը իւզէրինտէ։ ՇԻՒՊԷԼԷՐԻ՝ Իզմիթտէ, Սիվրիտէ, Աֆիօն Գարահիսարտա վէ սաիրէ։

Լ'ԻՒՆԻՕՆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻՉՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ
1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷԷՍՍԻՍ ԻՏԻԼՄԻՇ
Բարիստէ Բլաս Վանտօմտա, 9 նօմէրօլու տաիրէի խուսուսի։

ՀԱՐԻՔ ՇԻՐՔԷԹԻ
Սէրմաեէ վէ իխթիեաթ 107,000,000 ֆր.
Սէնէվին մագպուզաթը 21,000,000 »
Էօտէնէն զիեան 252,000.000 »
Սիկուրթալը խանէլէրին գըյմէթի 19,000,000 »

1828
L'UNION
DE PARIS

ԷՕՄՐ ՇԻՐՔԷԹԻ
Սէրմաեէ վէ իխթիեաթ 153,000,000 ֆր.
1900 մագպուզաթը 17,000,020 »
Էօտէնէն զիեան 120,000,000 »
Սիկուրթալը էօմիւր 260,000,000 »

ՊՈՒ ՇԻՐՔԷԹ զաեէթ միւսաիտ շէրաիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գայտ իտէր ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱՍԸ տախի միւխթէլիֆ սուրէթտէ վէ խուսուսի էհվէն ֆիեաթլա էօմիւր սիկուրթա իտէր։
ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ «Պանգ Օթթօման» օլուպ, Սթանպօլ Աժանսը տախի Կալաթատա «Պանգ Օթթօման» գարշըսընտա տըր։

[illegible]

ՄԱՄՈՒԼԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՅԵԷՄԻԶՏԷՆ
ՀԱՄԻՏԻՅԵԷ ՖԷՍԼԷՐԻ

Սայէի Շահանէտէ Սթանպօլտա Ֆէրիքէօյիւնտէ թէէսիս իթտիկիմիզ «Համիտիյէ» ֆէս ֆապրիգասը մամուլաթը՝ Եվրօբա մալլարընտան գաթ գաթ իւսթիւն վէ մէթին վէ զարիֆ օլտուղը կիպի, ֆիյաթճա տա էհվէն պուլունտըղը ճիհէթլէ, տախիլի մամուլաթըմըզըն րէվաճընը թէէմին իթմէք արզուսընտա պուլընան միւհթէրէմ էհալիմիզի էզհէր ճիհէթ մէմնուն իթմէքտէ տիր. էսասէն մագսատըմըզ միլլի սէրվէթըմըզը տախիլէն իմալ իթմէք էննէպիլէր իհթիյաճտան վարէսթէ գալմագ նօգթալարընա միւնհասըր օլուպ, պու էմէլին հուսուլի իսէ, Եվրօբա մալլարընա հէր վէճհլէ րիւճհանիյեէթի պիթթէճրիպէ սապիթ օլան ինպու մամուլաթը տախիլիյէմիզ էհալիի քիրամըն լայըգ օլտուղը տէրէճէտէ րաղպէթ պույուրմալարընա միւթէվագգըֆ տըր. չայանը իֆթիխար պիր ճիհէթ տախի ֆապրիգամըզ վուգու պուլան սաթըշտան 100 տէ 2 սինի էազիմը աարը Շէհրիյարիտէն օլան Հիճազ չըմէնտօֆէրինէ մաէլմէմնունիյէ թէրք իթմիշ օլտուղու կիպի, Տար իւլ Աճէզէյէ 450, վէ Պրուսա Համիտիյէ Սանայի մէքթէպինէ 150 ատէտ մա բիւսկիւլ ֆէս իհտա իթմէք սուրէթիյլէ տէ իպրազը համիյէթէ մուվաֆֆագ օլմուշ տըր։ Իշպու ֆէսլէր եազմըրտան թէրտէն պօզուլմատըղը կիպի, գալըպ տախի իսթէմէզ. բոլանան ֆէսլէրին աթէշէ կէօսթէրիլմէյէրէք գուրուլտըլմասը իխթար օլունըր։

Զիյատէ մուհարրէր մահալլէրտէ բիւսկիւլսիզ օլտուղը հալտէ, մագթու ֆիյաթլարըլա սաթըլմագտա տըր։
Իշի թիպէթլի ղայէթ գուլլանըշլը ֆէս՝ պէհէրի 5 ղշ.,
Իշի հասըրլը ղայէթ գուլլանըշլը ֆէս՝ պէհէրի 8 ղշ.,
Իշի իքի գաթլը ղայէթ գուլլանըշլը ֆէս՝ պէհէրի 10 ղշ.,
Իշի աթլասլը ղայէթ գուլլանըշլը ֆէս՝ պէհէրի 13 ղշ.։

Մահալը ֆիւրուխթը.— Սթանպօլտա Համիտիյէ ճատտէսինտէ Քիւչիւք Իսմաիլ Բաշա խանը ալթընտա Ն. 17, Տիւրբէլէր արասընտա Ն. 71, Ագսարայտա Եէշիլ Թուլումպա մէյտանընտա Ն. 101, Շէշլիտէ Օսման պէյ կազինօսը ճիվարընտա ֆապրիգամըզ թահթընտա, Պէշիքթաշտա Ճատտէի Քէպիրտէ Տօգթ. Գրիսեան էֆ.նին խանէսի թահթընտա վէ Իւսկիւտարտա չարշու քէպիրտէ 44 նիւմերօտա վէ Գալատա իսկէլէսինտէ 3 վէ 5 Ն° մաղազալարտա սաթըլմագտա տըր։

Ֆէսլէրիմիզ գըրըլուպ պօզուլտուղը թագտիրտէ չիւպէլէրիմիզին հէր հանկըսընա միւրաճաաթ օլունուրսա, եէնի պիր ուսուլտէ մէճճանէն գալըպլանաճագը միւհթէրէմ միւշթէրիլէրիմիզէ իլան իտէրիզ։

ՄԱՄՈՒԼԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՅԵԷԻ
ՕՍՄԱՆԻՅԵԷՏԷՆ
ԷՐԳԱՆՄԸՇ ՎԷ ՖԻԼԹՐԷԼԷՆՄԻՇ
ԷՆ ԱԼԷԱ
ԶԷՅԹՈՒՆ ԵԱՂԼԱՐԸ

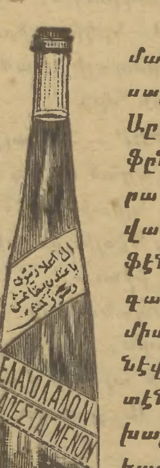

Մէնէքշէ բաեէհալը Օսմանլը միւրէքքէպլէրի վէ սաիրէ մուխթէրիի Կիրիտի Ալիմէտ Շէվգը պէյ Թարաֆընտան պու տէֆա իխթիրա իտիլէն «ֆիլթրէ» ալէթի վասըթասը իլէ, ուսուլը ֆէննիսի տաիրէսինտէ էրգանմըշ վէ սիւզիւլմիշ վէ միտէեի իխլալ իտէճէք հէր նէվի մէվատը էճնէպիյեէտէն արի վէ պէրի գըլընմըշ խալիս վէ նէֆիս զէյթուն եաղլարը մէվգըը ֆիրուխթա վազ օլունմուշ տըր։

Պունուն խիլաֆընը ֆէննէն իսպաթ իտէնլէրէ՝ իմալաթխանէ թարաֆընտան 50 օսմանլը լիրասը վէրիլէճէկի տախի թէահհիւտ օլունուր։ Իշպու եաղլարըն կէրէք նէֆասէթինի վէ կէրէք ֆիաթճա էհվէնիյեէթինի թէճրիպէ իթմէք իսթէեէն էրպապը մէզագա՝ տէրունինտէ աթիգ եարըմ գըեէ զէյթուն եաղընը հավի վէ շիշէնին աղզը մուխթէրիի Կիրիտի Ալիմէտ Շէվգը մէօհրի իլէ մէմհուր գաբալը շիշէլէրտէն պէհէր ատէտի 5 ղրուշ ֆիաթըլա սաթըլմագտա տըր։

Եաղ իսկէլէսինտէ 29 նիւմերօլու Նիգօլաքի Բարատօբուլօնըն մաղազասընտա միւրաճաաթ պույուրլմասը իլան օլունուր։

60 ՂՐՈՒՇ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆՈՎ

Բարեկիրթ և պատուաւոր պատանի մը որ երկու տարիէ ի վեր առեւտրական ասպարէզ մտած է և տեղեակ է մանիֆաթուրայի, ինչպէս նաև մաքսի և երկաթուղւոյ գործողութիւններու, վաթսուն ղրուշ շաբաթականով պաշտօն կը փնտռէ վաճառականի մը քով։

Լաւ կը խօսի և կը գրէ Հայերէն, Տաճկերէն և գաղիերէն լեզուները։ Դիմել խմբագրատուն «Մանզումէ»ի։

ԳՐՊԱՆԻ
ԲԱՌԱՐԱՆ
ՏԱՃԿԵՐԷՆԷ ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ

Գրեց Վ Ի Զ Ա Ն Թ Ա Լ

Այս բառարանը կը գերազանցէ մինչև հիմա հրատարակուած այս կարգի աշխատութիւններուն ամէնքն ալ։ Հեղինակը արդէն մասնագէտ երկու լեզուին ալ, ձեռնհասօրէն խմբագրած է այս բառարանը, ուր ամէն տաճկերէն գործածական բառ իր գաղղ. համանիշը ունի յստակ ու սեղմ. խճողումները որոնք շատ անգամ կը շուարեցնեն բառակրկիտները ու բառին իմաստը կը կորսնցնեն, մուտ գտած չեն այս եզական բառարանին մէջ, որ տաճկերէնի և գաղղ.ի հետ գործ ունեցող ամէն անձերու անհրաժեշտ է։ Ո՛ և է թարգմանութիւն, ըլլայ բժշկական, գրական, դատական կամ առեւտրական, այս բառարանին օգնութեամբ անմիջապէս կրնայ կատարուիլ։ Գործի մարդիկ և դպրոցականներ մանաւանդ, որոնք անմիջական համանիշ մը կ'ուզեն ո՛ և է տաճկերէն բառի մը, մէկ ղիմումով կը գտնեն զայն այս բառարանին մէջ։ Գինը 10 ղրուշ, անհաւատալի րսուելու չափ աժան։ Կը ծախուի «Մանզումէ»ի խմբագրատունը և խմբագրատան դրան կից Վաթան գրատունը, ինչպէս նաև ամէն Թուրք գրավաճառներու քով։ Մեծաքանակ գնողներու զեղչ։ Գաւառներէն պէտք է 2 ղրուշ աւելի ղրկել։

ԿԱՐԱՊԵՏ ՇԻՆԱՍԻ ԷՖԷՆՏԻ
ՓԱՍՏԱՓԱՆ

Կառավարութեան մօտ Եուսուֆ օղլու խանը, Ն. 18 ԻԶՄԻՐ,

Այս ծանօթ փաստաբանն որ ասկից առաջ Գրգաղաճ հաստատուած էր, այս անգամ իւր գրասենեակն փոխադրած է Իզմիր Եուսուֆ օղլու խանը։ Կը տեսնայ ամենայն ստուգութեամբ, օրէնքի սահմանին մէջ, ամէն դատական, վաճառականական գործեր թէ Հուգուգի, Թիճարէթի Շէրիյէ և թէ ամէն պաշտօնական սենեակներու վերաբերեալ գործողութիւնք։ Կը յանձնարարենք յիշեալ էֆէնտին յարգոյ հասարակութեան։

)(247)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖՔԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ՎԷՊ ՏՕՀՄԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ի.

Սրուակեաններու բացառիկ պատիւ մը ընծայած ըլլալու համար Կատարեաններն և Օննիկն ու Ֆլօռան ալ ճաշի հրաւիրած էին Տագրեանները, որոնք ալ յաջորդաբար հասան և սրահը ոգեւորուած հանգամանք մը առաւ։

Երեք երիտասարդ, երեք ալ աղջիկ կային. Օննիկ որ միշտ առիթ մը կը փնտռէր կատակաբանելու, դերձակուհիին ականջն ի վար ծռելով.

—Մեզք որ փիլոն մը չունիմ Տի'կին, ըսաւ։

—Ի՞նչ պիտի ընէիր հարցուց խօսակիցը։

—Շատ պարզ բան մը, Ալիսը Արսէնին, Ատրինէն Արտաշէսի, Հայկուհին ալ Վահէի հետ պիտի պսակէի կըլորիկ ժամուցը գրպանէի, տեղս նստէի։

—Ատանկ խօսքեր չուզեր, եղբայրներս կը բարկանան, ըսաւ Տիկին Ծերունեան։

—Ես ալ ձեզի կ'ըսեմ կոր, անոնց բան ըսած չունիմ։

Ներկաները բաւական մտերմացած էին արդէն իրարու, Վահէ դիւրութիւն տուած էր Արտաշէսի ու Արսէնի որ տեսակցին օրիորդներուն հետ, ինք ալ միւս կողմանէ չմոռնալով Հայկուհիին հետ տեսակցիլ ընտանեբար։

Սրուակեան որդի, զեղխութենէ հրաժարելէն ի վեր խիստ գեղեցկացած էր ֆիզիքապէս։ Արդէն բաւական դաստիարակութիւն ստացած էր տղայութեանը. մէկ քանի տարիներու փորձառական կեանքն ալ շատ բան սորվեցուցած էր իրեն որ ամէն ջանք ի գործ կը դնէր ընկերութիւնը հաճելի ընելու։ Երկու աղջիկներն ալ համակրիլ սկսած էին երիտասարդին, Ալիս այնպիսի դարձուածքներ կ'ընէր որ Արտաշէս կամայ ակամայ կ'ստիպուէր ցուցնել իր հմտութեան չափն ու կենցաղագիտութեան աստիճանը։

Օրիորդները հին զգացումները չէին տածէր հիմա, ամուսնութիւնը պարտաւորիչ եղած էր իրենց համար, հետեւաբար, ա՛լ թեկնածուի աչքով դիտել սկսած էին ո և է երիտասարդ որ քիչ շատ յարմարութիւն ունենար իրենց փեսայ ըլլալու։ Այս նկատումով անպաշտօն աղջիկտես մ'էր ճաշի հրաւէրը ուր Ատրինէ և Արտաշէս անուղղակի կերպով զիրար պիտի ուսումնասիրէին կարելի եղածին չափ մանրամասնութեամբ։

Երբ Արտաշէս հոս օրիորդներուն մեծարանքին կ'արժանանար, միւս կողմէ մայրն ալ ոչ նուազ յարգանք կ'ընդունէր Տագրեան ամուսիններէն որոնք ասպնջականութեան ամենէն մեծ չափովը կը պատուէին զայն։ Տագրեան գիտէր արդէն որ Սրուակեանի զաւակը ջերմ թեկնածու մ'էր Ատրինէի և թէեւ երբեմն արժանի չէր զաւկին անունն իսկ բերան առնելու, սակայն հիմա թէ նիւթական բարգաւաճ դիրքովը և թէ՛ ուղղուած բարոյականութիւնովը ու մանաւանդ գործնական մտքովը արհամարհելի փեսացու մը չէր իրեն համար, երբ մանաւանդ տարիներէ ի վեր իր հրամանին տակ կը գործէր տիպար զաւկի մը կատարեալ աղնուութեամբ։ Ուստի այս նկատումով դիւրութիւն կու տար թէ՛ Ատրինէի և թէ՛ Արտաշէսի որ զիրար ուսումնասիրեն, որչափ որ կարելի ըլլայ։

Կատարեան ամէնէն զուարթն էր ներկաներուն մէջ, Ալիսի հետ տեսակցելէն ի վեր բաւական օրեր անցած էին, թէեւ Արսէնի խօսքը անգամ մ'ալ չէր բացած, սակայն աղջկան ընթացքէն կը կռահէր որ գործը ճամբայ մտնելու հաւանականութիւնը կար, և թէ ժամանակի խնդիր էր միայն Օր. Գրիգորեանցի հաճութիւնն ստանալը իր հարսը ըլլալու համար։

Արսէնի բան մը չէր զգացուցած հայրը և երիտասարդը դեռ աջի աչքով կը շարունակէր նայիլ Ալիսի որուն հետ սովոր էր միշտ մտերմութեամբ տեսակցիլ։ Երկու աղջիկներուն համար ալ Արսէնը այժմէութիւն չունէր, անիկայ խիստ մօտէն կը ճանչնային և կատարելապէս գիտէին թէ ինչ ազնիւ սիրտ կը կրէր։ Խնդիրը Արտաշէսի վրայ էր հիմա և Ալիս իբրեւ մեծ քոյր՝ նուրբ ձեւերով ու փափկանկատ խորամանկութիւնով հոգիին ամենէն խոր զգացումները կը քննէր երիտասարդին այլեւայլ ձեւերու տակ։

Արտաշէս այս նրբութիւնները չի կռահելու չափ անփորձ չէր, սրտի հրճուանքով կ'անցընէր քննութիւնը, կարելի եղածին չափ փայլեցնելով իր արժանիքը օրիորդներուն աչքին։

Սալոնի տեսակցութիւնը բաւական երկար տեւեց և Սրուակեաններ որ առաջին անգամ առիթ կ'ունենային միլիոնատէրին ընտանիքին ծանօթանալու կը հիանային անոնց ընդհանուր նիստ ու կացին և օրինակելի կեանքին վրայ։

Օննիկ իր սուր հոտառութեամբ կռահած էր որ Արտաշէս շնորհ կը գտնէր թէ՛ Տագրեանի և թէ՛ օրիորդներուն կողմէ, ուստի ինքն ալ հազար ու մէկ ձեւերով ու կատակաբանութիւններով կը բարձրացնէր երիտասարդը անոնց աչքին։ Կէս մը կռահելով որ Սրուակեան որդին ըլլար գուցէ ապագայ փեսան միլիոնատէրին և հետեւաբար տէրն ու ընդհանուր տնօրէնը անոր գործերուն։

Սեղանը պատրաստուած էր տօնական օրերու յատուկ ճոխութեամբ. որուն չուրջ բոլորեցան ամբողջ ներկաներն ու զուարթ խօսակցութեամբ սկսան ճաշի։

Կատարեան և Օննիկ իրարու հետ կը մրցէին սրախօսութեան տեսակէտով աւելի ոգեւորութիւն ու ծիծաղ սփռելով սեղանին վրայ։

Երբ կարգը չամբաննային եկաւ, Օննիկ ոտքի ելլելով, բաժակաճառ մը պիտի արտասանեմ, ըսաւ, եթէ առկայն թոյլտուութիւն ընեն իմ ազնիւ տէրերս։

—Խնդութիւն չուզեր Օ'ննիկ, գոչեց Տագրեան, սեղանի վրայ մէկ քանի գաւաթ աւելի փախցուցած ես, հիմա ափեղ ցփեղ խօսքեր ընելու պիտի ելլես։

—Ընդհակառակը բնաւ բերանս գինի չեմ առած, բայց ներկայ տեսարանը այնչափ կ'ոգեւորէ զիս որ եռանդ մը կը զգամ իմ մէջս խօսելու։

Ներկայութիւնը տեսնելով հոս, օրիորդներու և երիտասարդներու, յոյս մը կը ծնի մէջս թէ օր մը, մօտաւոր ապագայի մէջ երջանկութիւնը պիտի ունենանք մէկէ աւելի հարսնիքներ վայելելու։

—Պա՜ւօ՛ գոչեց Կարապետ աղան, աֆէրիմ միւսիւ Օննիկ.

—Ամէնէն առաջ կը մաղթեմ որ իմ կնքահայրս մեծ էֆէնտիս շնորհաւորեմ իր թանկագին զաւկին բարեբաստիկ ամուսնութեանն առթիւ։

(Շարունակելի)